

subotički dvotjednik

Anno CCL

Otvaranjem likovne izložbe u Gradskom muzeju i svečanom promocijom knjige *Gymnasium 1747-1947*, u Velikoj vijećnici Gradske kuće, 19. prosinca 1997. je svečano obilježeno 250 godina osnutka gradske latinske gramatikalne škole u trgovištu Szent Mariji. Iz te škole se razvila današnja subotička Gimnazija "Svetožar Marković", najstarija gimnazija u SRJ.

Opširnije na str. 5.

Godina IV. ♦ Broj 81 ♦ 22. prosinca 1997. ♦ Cijena 2 dinara

Zakon je zakon

Vid, vid uje!

Čigurno se pitate zašto „Žig“ u posljednje vrijeme kasni s izlaskom ko, božem prosti, Vlada s novcima. Nije baš da sotim i nema veze, al o tom drugput.

Otkako je ujo Lošo očo, u kući čudo. Dica se ocikla pa nikog više ne slušaju već samo tiraju po svom: prodavali bi, talovali, gazdovali s tuđim... pa u tom ne žale medeni uzica samo da bi kako god sili u pročelje. A, fala Bogu, nasporilo i se ko vlaški svetaca. Kad i slušaš, ni anđeli im nisu ravni, a kad sidneš med nji, ko bisne vaške. Ako ne pođe lipim, bude tu, bome, i pritnji, od šave do pave. Pametan svit zna s kim ima posla, pa se brez prike nevolje ni ne miša s njima.

Ne kažem, ni ujo za svog vrimenta nije baš bio za ugled, pa nije ni čudo na koga su se dica izmetnila. Još dok su dida bili živi i bože pomozu, al otkako su oni očli Bogu na ispovid Loši očli zamličile, pa bi grabio i što nije njegovo. Nije prošlo puno, a kuća tisna. Zaprznio prvo s jednim, pa s drugim, pa s trećim bratom, a bilo je bome, kad se divanilo o mrginju, i tuke med njima. Ujo s prvog, bome, i nagrabio sebi, al kad se ruda okrenila na drugu stranu, on šta će neg prodavat i ono što je steko. Sud ko sud, prokator ko prokator – novaca nikad dosta, samo kad ima otkaleg teć. Na kraju se podilili tako da njim se ograde i dalje sučeljavaju, al ni faljnis ko redovna čeljad jedan drugom da kažu.

Kako je i zašto ujo litos očo, o tom i danas svit svašta pripovida. Jedni kažu da je u velikim dugovima pa ga povirioci gone, drugi da se opet snašo i da mu je tamo di je sad lipče neg prija, treći, opet, da je bolestan. Svit ko svit, ima vrimenta, pa se prono glas i da je ujo Lošo umro. Istina, ne kažu ni kad ni od čega, al se već zna da će u taj i taj ponediljak bit otvoren testament. Dica to jedva dočekala, pa špekuliraju i prija fanaka. Ni njim dosta ni to što je iste pripovitke bilo i jesenas kad su ostali kratki rukava. Ajak! Samo ti kaži kad će se znat ko će sist na ujin stoc, pa da vidiš kako svršena čeljad mož bit marva. Umisto da prvo vide je l to baš istina što se o uji pripovida.

No, ni mi nismo bolji, jel znamo i šta je s Lošom i ko će ga nasludit i kaki će bit, al opet čutimo. Ne zbog, ne daj bože, izborne čutnje nego da ne otkrijemo šta je u testamentu.

Uredništvo

Vrijeme slavlja

Dobrano opravdano neslavni u svijetu po mnogo čemu neprimjerenome, ulazimo i kao takvi u vrijeme slavlja. Jer, nekoliko je velikih dana pred svima, pa i pred nama. Božić po novome kalendaru. Nova Godina. Božić po starome kalendaru. Dakle, i za jedne (katolike i protestante), i za druge (pravoslavne) i za treće (ateiste) ima se radi čega slaviti. I u tome smo, unatoč bolećivim inzistiranjima na razlikama, dakle, jednaki.

No, ono radi čega (slaviti) je upravo prijeporno ne samo u nas. Jer, više se pridaje na značaju onome formalnom. Naime, izgubivši moment razumijevanja bitnog razloga, utonuli smo u okove lagodne ugođe, koja se mjeri količinom i kakvoćom unijetog u tijelo, za vrijeme slavlja...

Stoga se trebamo makar prisjetiti na to što se ovih dana slavi. A to je Novo i Drugačije. Ono kazuje da se trebamo i mijenjati. Otarasiti se staroga i učiniti napor za gradnju novoga. S ljudskim likom, naravno.

Tomislav Žigmanov

SRETNNA NOVA GODINA!

Poljupcem do recepta

Krenut ću od politike. Iz prostog razloga što mi je politike dosta. Dosta. Prvi put, vjerujte mi na riječ, u životu sam izišao na izbore 21. prosinca 1997. godine. Do sada nikada nisam glasovao. Istini za volju, ni sada ne znam što sam to učinio. Zašto? Kome? I čemu? No, glasovao sam i zaokružio između dva zla veće. Takav sam. Mada zbog šutnje, „Žig“ kasni. Volimo proceduru. No, drugiči su me uvjerali da sam građanin, da glasovati moram, to je moja građanska dužnost, obveza i ostalo bla, bla, blablarija. Iskreno, sumnjam u njihove namjere glede toga da sam građanin, jer onako kako živim, čutim da nisam ljudsko biće, a opet nisam ni Marsovac, pa onda opet mislim možda su bivši drugovi i buduća gospoda u pravu da sam ipak građanin, samo što ja to još ne znam, a i kako bih znao kada nisam član ni jedne stranke. Glasujem i mislim, nek' ispadne kako ispadne, k'o ono kad su Remiju na distotoru pitali „jel će ostati na večeri dok je divenice mesio“, a on – „vidiću kako je ispalo“ i ušmrknu se, pa na kraju kaže „e ispalo je tako da ja na večeri ostati neću a vama nazdravlje“. Vidjet ćemo kako će ispasti ovo moje prvo glasovanje, ova deforacija papira.

Ostavimo politiku, idu blagdani, opustimo se. Bilo je u životu bar što se mene osobno tiče i ljepših izbora. Možemo o tome.

Poslije, dugo, dugo dana i nekoliko godina, ovih dana bio sam ponovno na moru. Primorje, Novi Vinodolski, Selce itd. Bevanda, travarica itd. Puše, obale puste a pune mene i sjećanja moga. Uznemirujem valovlje. Plima sjećanja, oseka mogućnosti. U primozgu mi je Korčula, to je otok prijeko Pelješca, za one koji su davno na moru bili. Zaljubio sam se prvi put, onako kako se naši politički lideri zatreskaju u svoj narod, u svoje članstvo. Do ušiju. Ona Zagrepčanka, šetamo do Lumbarde, mislim da je ona još uvijek na Korčuli, ako je neki ljubitelji starina nisu preselili. Ona priča o Dostojevskom, o Camusu, Elliotu, upravo tih dana se pojavio prvi prijevod Uliksa, sada sam vidio novi prijevod, a ja pričam, o Lunu kralju ponoći, x romanima i tako. Čutim ispod njenog dodira i poljupca, sudar civilizacija, i onda odlučim da postanem pisac. Pisac, ne književnik, i ja sad uglavnom loše pišem, ali dobro književniram. Od te ljubavi na prvi pogled, ostala mi je sentenca koju rado sebi opetujem. Pa kažem: prvo si volio žene, onda životinje, pa sad voliš kamenje. Uvjeravajući sebe da su svi lijepi, dragi i umiljati, samo što je kamenje za razliku od žena i životinja vjerno, vjerno do groba. Al, nisam u pravu, neku večer za šankom, prijatelj kaže da nisam u pravu, te da ni kamenje nije kao što je nekada bilo. Došao je iz Sarajeva, izbjeglica, i veli, došli su neki drugi ljubitelji kamenja, i gradova, koji su u samome kamenu ubili vjernost. Uplašilo se kamenje naše ljubavi prema

vjernosti, dodaje. Šutim, a što da kažem, i kako da vjernost u kamenu provjerim, kada sam još živ, bar mislim da sam živ. I tako, opet mi se vraćaju u valovima slike mora, iz dubine mora s okusom soli dok ona pada a ja je držim, i razmišljam o liječniku, o moru, o zimi, dok pada prvi snijeg, dok zatvaram prozor, palim vatru. Mislim na more kobasice, mislim, da bi nešto pametno već morao u uvodniku „Žiga“ napisati. I počinjem, stojimo u restoranu „Burin“ za šankom, Ivica, liječnik i ja, a on mi govori recept. Recept.

RECEPT ZA KOBASICE

1. Priprema tekućine za podlivanje smjese za 10 kg kobasica – u 3 litre vode staviti 0,5 do 1 kg očišćenog češnjaka kojega treba zgnječiti ili propustiti kroz mašinu.

– u vodu dodati malo vegete, papra u zrnu, ružmarina 3-4 grančice, ljutih feferona ili papričica po želji.

– sve ovo skupa prokuhati da vrije najviše do 10 minuta a zatim ohladiti, procijediti i s hladnom tekućinom smjesu mješati.

2. Priprema crijeva za kobasice

– kupljena ili domaća crijeva oprati u vodi bez obzira koliko su čista, najbolje prati na špinu ili pipi.

– tako oprana crijeva staviti u pac u malo vode (1 litru), staviti octa, nekoliko grančica ružmarina, sitno rezane ili ribane mrkve, 1-2 sitno rezane jabuke, papra u zrnu. U pacu crijeva mogu stajati do 10 dana a minimum 24 sata.

– prije punjenja smjese u crijeva, crijeva ponovo oprati kao prije.

3. Priprema smjese za 10 kg kobasica

– 8,5 kg svinjetine (plećka, potrbušina i sl.)

– 1,5 kg junetine ili govedine, bolje govedine, a može srnetina ili jelen (cca 15%). Smjesu posoliti s cca 20 dkg soli (2 %).

– smjesu zaliti prije pripremljenom tekućinom.

– u smjesu dodati malo, po želji papra mljevenog, ljute paprike po mogućnosti tucane 6-8 dkg (6-8%)

– u smjesu dodati 2-3 dcl bijelog vina, stolnog.

– u smjesu iscijediti 1 limun.

4. Obrada

Smjesu mješati, prebacivati, gnječiti itd. a nakon miješanja ostaviti najmanje 12 sati da miruje.

Drugi dan ponovno smjesu mješati, nakon toga napraviti od smjese pljeskavicu koja se isprži na ulju, da se vidi treba li dodati soli, papra itd.

Ovakvu smjesu se može ostaviti još 12 sati da miruje i onda puniti, ali crijeva se mogu puniti i nakon drugog miješanja.

Kobasice odmah stavljati na zrak, propuh, buru. Tako ih držati 2-5 dana a nakon toga podimiti na hladnom dimu 3 puta.

Vojislav Sekelj

Klorigmi

- Brdovita smo mi zemlja. Vuka se još bojimo.
- Komunizam je uveo, a komunisti su procvjetali.
- Za vrijeme izbora u Srbiji nije bilo vjenčanja. Kumovi su bili zauzeti.
- Za razliku od sadašnjosti koja je bremenita, budućnost nas uopće ne opterećuje.
- U našoj politici sve je otkriveno. Zato ima puno bolesnih političara.
- Mi smo još mali narod. On nas zato vodi.
- Nakon raspada komunizma mnogi komunisti su zasukali rukave. Peru ruke.
- Na stol su iznijete sve relevantne činjenice. Problem je što su stolice prazne.
- Na predsjedničkim izborima u Srbiji Vuk opet nie uspio. Srećom, ceh će opet platiti ovce.

Dajo Ruzje

„Žigov“ NASLOV IZMEĐU DVA TJEDNA

ДРУШТВО БЕДЕ ИЛИ
БЕДА ДРУШТВА

НУДИ БУБРЕГ ЗА ПОСАО

Nezavisna svetlost, 4. prosinca 1997.

Elektronsko izdanje „Žiga“ može se čitati na
BBS-u Tipp-Topp Systema Subotica.
Telefon: 024/552-552

22. prosinca 1997.

broj 81

Izdavač: HKC „Bunjevačko kolo“

Adresa: Trg cara Jovana Nenada 15, 24000 Subotica

E-mail: Jasmina.Bacic@BBS.TIPP-TOPPCo.Yu

Tel: ++381 24 28 334

Žiro račun: 46600-678-7-3551

Osnivač i glavni i odgovorni urednik:

Vojislav Sekelj

Zamjenik glavnog urednika:

Tomislav Žigmanov

Uredništvo:

Nela Skenderović

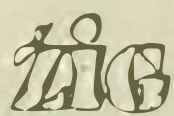
Mirko Kopunović

Tehnički urednik:

Jasmina Bačić

Tisak: „Globus“, Subotica

List je registriran kod Ministarstva za
informiranje Republike Srbije pod brojem 1620
od 25. travnja 1994. godine.

izlazi svake druge subote

Ljubim ti državljanstvo

Pred šalterima Matičnog ureda i SUP-a ovih su dana neopisive gužve. Stoje ljudi i žene, polunatmureni i uglavnom nervozni, stiskaju fascikle u rukama, strpljivo čekaju svoj red nebi li nekako ušli u evidenciju srećnih dobitnika jugoslovenskog državljanstva.

Stoje ljudi i pričaju. Uglavnom jadaju se jedni drugima. U redu, pred šalterom, ljudi se obraćaju jedni drugima sa „Ti“, zbliže se kao da su rod najrođeniji. Ispostavi se, ponekad, da se pred šalterima, u čekanju, nađu prijatelji, pa i bliži rođaci koji ni znali nisu da žive u istom gradu, tako reći jedni drugima u komšiluku.

U redovima pred šalterima mogu se čuti, ukratko, čitavi životi pojedinaca. U prošli utorak, recimo, jedan brkajlija s malo povijenim nosom i širokim čelom, u Gradskoj kući, na međuspratu gde se stiže do knjige državljanina, spominje političare, svece i svog partijskog sekretara. U negativnom kontekstu, naravno. Kaže brkajlija da je poverovao kako će se, bez ikakvih problema, upisati u knjigu državljanina, jer se nastanio u Bajmoku još pre 12 godina. Drži čovek isečak iz novina gde lepo piše da oni koji su se zatekli sa mestom prebivališta u Srbiji – Jugoslaviji pre aprila 1992. godine, neće imati problema sa državljanstvom. Maše papirom, novinskim i još jednim, izvučenim na šapirograf, gde stoji da „nadležnoj službi“ za upis u matičnu knjigu jugoslovenskih državljanina treba obezbediti tačno deset dokumenata.

Ko ovde sada laže, čuje se hrapavi glas. Brkajlija dodaje da ga niko nije pitao za državljanstvo kada je pozivan na vojne vežbe, kada je plaćao porez ili išao na glasanje.

Ovde, međutim, nije kraj „časkanjima“ ljudi u redu, pred Matičnim uredom. Onaj brkajlija u jednom trenutku izvadio je još jedan isečak iz novina gde piše da je izvesni austrijanac, nekakav svetski prvak u skijanju ili skokovima, dobio jugoslovenski pasoš, kako bi mogao braniti Yu-boje na svetskim takmičenjima.

Baš me interesuje, kaže s blagim podsmehom, je li i on čekao ovako u redu, je li pribavljao izvode, pisao o sebi biografiju i da li je morao da se odriče ranijeg državljanstva. Baš me interesuje ko je taj ko može izvaditi iz fioke i dati pasoš nekom tamo svetskom sportašu. Kada su ga pritiskule austrijske vlasti taj je skijaš vratio naš pasoš.

Začuti već jednom, reče crnomanjasta žena koja se tiskala iza brkajlijinih leđa. Šta se ti petljaš u državne poslove kad nisi ni državljanin ove države.

U redu se začu kiselast osmeh. Brkajlija se okrenu, odmeri ženu, a onda prozbori „oprosti gospođo“ – „ljubim te u državljanstvo“.

Službenica iza šaltera saopšti da će biti primljene još samo dve stranke, jer je isteklo radno vreme. Brkajlija htjede nešto reći, ali red se osu i hodnik odjednom ostade pust i hladan. Baš kao i ljudi koji ovih dana prikupljaju dokumenta i dokazuju da su, eto, živi, da su rođeni i da bi rado vlast koja ih ne bi maltretirala za svaku sitnicu.

Milenko Popadić

DUKAT - I
KAFANA

NAVRATITE!

Čekamo Vas svaki dan od 12 do 22
(osim ponedeljka).

MENI od 12 do 16 sati
PO POPULARNOJ CENI.

Prilomamo i druge kulinarne dukate (specijalitete).
ORGANIZIRAMO svadbe, prigodne svečanosti, poslovno
ručkovno, večere, razne godišnjice, godišnjica prvog poljupca,
godišnjica... Izmišljite sami, nije teško, lepše je i lakše.

DOĐITE
Izvadite obitelj na nedeljni ručak bar jednom nedeljno.
SVAKE NEDELJE BUNJEVAČKA UŽNA.

PRIJATNO!

Prošetajte do PRERADOVIĆEVE 4.

Vita specialis

Početkom 1997. godine, nakon gotovo stodnevni protestu u nekoliko desetina gradova zbog izborne krađe koju je počinila Socijalistička partija, tadašnji predsednik Srbije doneo je tzv. „Lex specialis“, kojim je poništio sve odluke svojih brojača glasova i sudi-ja i priznao građanima pravo da biraju organe lokalne vlasti. Krajem iste godine, tri dana uoči drugog kruga ponovljenih predsedničkih izbora, Vlada Srbije donosi uredbu o oslobađanju više od milion seljaka plaćanja poreza za 1994. i 1995. godinu. I to je svoje vrste „lex specialis“, čija poruka glasi da niko ne mora da ispunjava svoje obaveze i da ništa u ovoj zemlji ne treba shvatati previše ozbiljno, jer vlast od svakoga može uzeti ono što joj je potrebno i svakome može tobože pokloniti ono što mu je prethodno otela.

Deseta godina od dolaska Slobodana Miloševića na vlast možda i nije bila crnja nego prethodnih devet, ali nije donela ni više svetlosti. Oteravši pola bivše Jugoslavije uz zadržavanje njenog imena, on sada nastoji da odgurne od Srbije i Crnu Goru, da bi se na kraju vratio tamo odakle je i uzleteo: na Kosovo. Južna srbijanska pokrajina samo što nije proključala, a novopečeni predsednik ostatka Jugoslavije se ponaša kao da je Kosmet na Madagaskaru.

Šest godina nakon onoga što su Beograd i Novi Sad zvali oslobođanjem Vukovara Hrvatska je konačno uspostavila kontrolu i nad svojim istočnim granicama. Zvaničnoj Srbiji nije palo na pamet da se izvini ni susednoj zemlji ni njenim građanima, kako Hrvatima tako i Srbima, ali ni svojim građanima koje je slala u rat protiv Hrvatske. Kao da je Vukovar negde u Tunguziji.

Ako Milošević sutra odluči da je Radovanu Karadžiću ipak mesto u haškoj ćeliji, on će to učiniti zbog pritiska iz inostranstva, a ne zato što smatra da je reč o zločincu. Ako reši da udvostruči poreze, on će dokazivati da to čini u interesu svih građana SRJ, ma koje nacionalnosti bili. Ako odluči da zarati s Albancima, slaće protiv njih Madare.

U Srbiji zaista nema ničeg nemogućeg. Upišete li se u Socijalističku partiju (JUL, ND), već sutra možete postati značajna ličnost. U protivnom, ostaje vam čista savest i prilika da u svom specijalnom životu dočekate još mnogo specijalnih zakona, uredbi i odluka, kojima će vam se objasniti da crno nikad nije bilo sasvim belo i da je to u vašem interesu. Bude li sutra donet ukaz kojim se određuje da 1998. godina počinje u četvrtak, nemojte gledati u kalendar, već budite uvereni da je to na dobrobit srpskog naroda i ostalih građana Jugoslavije.

Mihal Ramač

Parkiranje

Posljednjih je godina kultura vožnje u našoj varoši drastično srozana, što mnogi vezuju za početak rata u Hrvatskoj i BiH i svime onime što je iz toga slijedilo.

Uzrok takvom prometnom stanju u Subotici nisu, međutim, samo takvi vozači što ne znaju elementarne saobraćajne propise.

Važnu mjesto ovdje ima saobraćajna policija. Jedna od temeljnih funkcija države jest osiguravanje općih uvjeta za nesmetan život jedne društvene zajednice. Kako se vrši ova funkcija, na žalost, svakodnevno vidimo.

Jedan od drastičnih očividnih primjera kulture vožnje u našem gradu jest skandalozno parkiranje. Park ispred željezničke stanice, prostor ispred kina „Jadran“, obe strane kolovoza ispred slastičarne „Triglav“ i „Borova“, kolovoz ispred gradske biblioteke, na raskrižju između „Rudić“ ulice i tamošnjeg kužnog toka... Previše se namnožilo takvih mjesta i takvih vozača zadnjih godina da bi ih se moglo nabrojati. Nije rijetka slika da saobraćajci sasvim mirno prolaze pored tako „parkiranih“ ne poduzimajući nikakve mjere, premda se takvim postupcima zna ugrožavati sigurnost saobraćaja – primjerice vozači koji jednostavno zaustavljaju svoju limuzinu na putu, odlaze u dućan ili trafik, vraćaju se u svoj auto i nastavljaju kao da se ništa osobito nije dogodilo.

Najtragičnije je što se nereagiranjem na takve pojave dolazi do uvriježenosti takvoga ponašanja, a pješacima ostaje bježati ispred nasilnika u karosijama, a vozačima na kolovozu uključiti žmigavac i običi ih.

(J.S.)

À la carte B. Tonković

O gospodinu Beli Tonkoviću i stanovitom M. M., pišući na stranicama „Žiga“, vjerojatno sam dosadio i sebi i drugima. No, opetujem, ne reagiram na njih kao osobe već kao opasnu društvenu pojavu na koju želim ukazati.

Prvo, prije izvjesnog vremena gospodin Bela Tonković nije dobio putovnicu SR Jugoslavije. Oko toga u medijima se digla mala prašina; tom prigodom nitko se nije zapitao što bar stotinu ljudi nije dobilo putovnicu ove zemlje. Što je i normalno. Jer, u svakoj pravnoj državi glede toga postoje neki uzusi. Recimo, do prije izvjesnog vremena nisam bio državljaniin u državi u kojoj sam rođen, ali time nisam uznemiravao javnost. Stao sam u red, kao svaki građanin, i dobio državljanstvo. Isto tako je i gospodin Bela Tonković, nakon dva-tri dana, dobio putovnicu SR Jugoslavije i putovao diljem svijeta, promovirajući, sada ne našu ugroženost no svoju osobno.

Drugo, prije nekoliko tjedana bio sam sudionikom skupa hrvatskih manjina u Europi, glede stanja njihovih medija. Skup je bio održan u Zagrebu, u prostorijama Hrvatske matice iseljenika. Tamo sam imao čast i „privilegij“ da među prvima saznam kako gospodin Bela Tonković od hrvatskih vlasti nije dobio vizu za ulazak u zemlju kako bi osobno prisustvovao skupu. To smo saznali iz poslatog telefaksa.

Nakon pročitana teksta, prvi sam puta shvatio kako su manjine zbilja ugrožene. Jer, ako jedan predsjednik stranke ne može dobiti putovnicu i vizu, mogu tek zamisliti kakva je po tom pitanju sudbina običnoga puka.

Do sada je Bela Tonković putovao po raznim europskim središtima, pričajući o općoj ugroženosti Hrvata u SR Jugoslaviji, a sada nakon noramalizacije odnosa susjednih država on putuje po svijetu i priča o vlastitoj ugroženosti. No, po mom sudu, Bela Tonković najviše ugrožava samoga sebe. O ovome bi se moralo pozabaviti Predsjedništvo DSHV-a.

Na istome skupu pročitao je i referat o općem stanju Hrvata u SR Jugoslaviji, gdje, između ostaloga, Bela Tonković piše: „U proteklom razdoblju proradio je Forum hrvatskih institucija, ko-

ji bi trebao biti mjesto za koordinaciju rada hrvatskih ustanova, ali u dosadašnjem radu se očituju parapolitičke tendenciji sa ciljem marginalizacije i slabljenja Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, čime bi se stvorio paralelizam u političkom zastupstvu hrvatske nacionalne manjine i otvorila mogućnost da nas država izigra“.

Što reći nakon ovoga, ako se prisjetimo da je isti Bela Tonković u dva navrata javno pozvao Hrvate u Srbiji da glasuju za predsjedničke kandidate koalicije SPS-JUL-ND (Lilića, potom Milutinovića), zvaničnih predstavnika države. S druge strane, Bela Tonković se plaši da će nas oni izigrati! Sve ovo govori o dvojnomo političkom ćudoređu predsjednika. Ili možda on smatra kako svi Hrvati ovdje obične političke ovce. Na stranu to što je dan prije ovih susreta izaslanstvo Foruma bilo primljeno u istim prostorijama, a u povodu predstojeće organizacije „Tjedna Hrvata iz Vojvodine“ u Zagrebu. Zatim, u posljednjem broju stranačkoga glasila „Glas ravnice“ objavljen je demanti kako Forum nije nikakva parapolitička organizacija niti ima te namjere. Međutim, gospodin Bela Tonković ideju o parapolitičkoj pozadini Foruma i dalje širi i plasira, a sam ne sudjeluje u njegovu radu i uzima si za pravo da određuje tko je ovdje Hrvat, a tko ne.

Želim reći da se gospodin Bela Tonković svojim načinom rada i politikom koju u ime DSHV-a vodi svrstao u opasnu manjinu. Gospodine predsjedniče, Vi ste „pobrkali lončiće“: lider nije sinonim za metlu, a članovi stranke, nadam se, nisu njezin (metlin) predmet.

Pitam se što to radi i misli zvanična politika Republike Hrvatske? Ili joj je u SR Jugoslaviji potrebna jedna stranačka politika. Zvanična Hrvatska se mora opredijeliti je li joj potreban lider ili je zbilja zainteresirana da se u SR Jugoslaviji očuva hrvatski nacionalni identitet. Trebala bi otvoriti oči, što nije skupo, a u slučaju da oči ne otvori na vrijeme, stajat će nas mnogo.

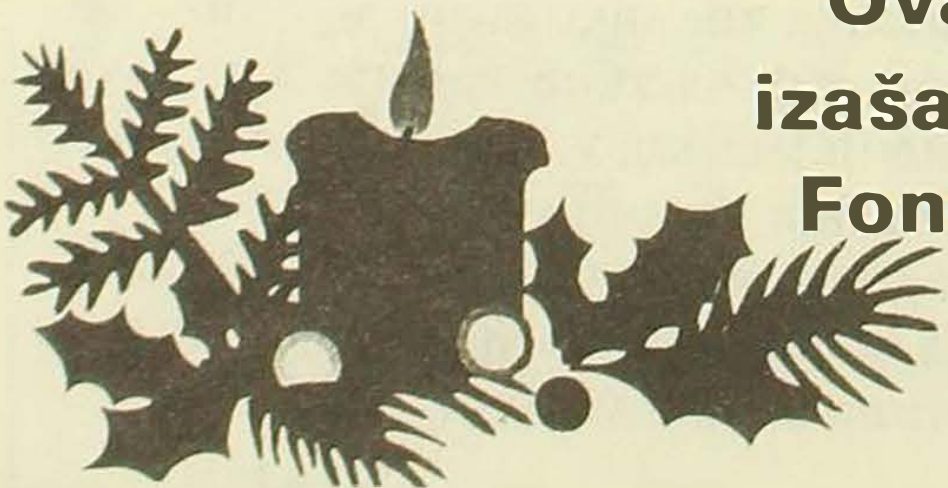
Uostalom, i 99.000 članova DSHV-a mogli bi promisliti o ponašanju i djelovanju svoga predsjednika. A da ih upravo toliko ima, da se zaključiti iz minulih lokalnih, pokrajinskih, republičkih i saveznih parlamentarnih izbora. Svi vi u DSHV-u biste se morali zamisliti, jer je vaš predsjednik zbilja ugrožen. Spašavajte ga ili se sami spasite.

Vojislav Sekelj ✍

Ne odnosi se na A.G. Mitrića

Cijenim i štujem ljude formata, tipa, recepta te karaktera jednog Ipsilonovića (Y). Oni su promaja, unose dodatnu svježinu u društvo a i istinski su nosioci i zagovornici demokracije retardacija. To kako je gospodin Y-on, nedavno, u povodu prijedloga prvog čuvjeka grada da se Y pojavi u Hagu, jasno ne u ulozi svedoka, nego tužitelja u nekim novinama njemu odgovorio je za svaku pohvalu. Tako on piše, da misli kako je vrijeme kada nisi smeo ništa oštrije napisati, vredati i ostalo prošlo. Što je i u redu, ali, iz kuta Ypsilonovića, stvari su drugojačije ka da je on sam u pitanju. Recimo, on može da vredi i u dalj pljuje i kolektive i pojedince, jer onda jo on u pitanju, i onda se treba pozivati na demokraciju i ostle alate, ali kada neko Y malo tatrne dodke, onda je on uvreden, žuri i trči odma na sud, jer on je oklevetan, uvreden, pritpio je duhovnu bol i ostale buranijske nevolje. Sudi i traži da mu se za sve te pretrpljene boli isplati u kešu bar 104 posto više nego što su ti bolovi vrijedni. I on je u pravu, samo se pitam da li u gradu šire i uže postoji čovjek, tekst, ili nešto slično, što bi rabotu Ylona moglo uvrjediti.

Ovaj broj „Žiga“
izašao je uz potporu
Fonda za otvoreno
društvo.

Dvo(TV)jednik

Nakon preduge neizvjesnosti, uvjetovane više unutarnjim nego vanjskim faktorima, konstituirana je srpska skupština, uz puno ljubljenja i cjelivanja novoformirane „kongresne stranke“ i bez Mahatma Gandija kojeg, u ovom igrokazu, predstavlja cijeli preostali narod. Sve to je bilo u funkciji podrške predsjedničkom kandidatu G. Milutinoviću, ne bi li se vidjelo kako vlada red i pravna država, a opet nije dobio tu famoznu apsolutnu većinu i mora u drugi krug sa Vojvodom, te se mož desit da opet odu u Dunav vlastiti listići e da ne bi bilo 50% izašlih, ukoliko računar utvrdi da voda ide na radikalsku vodenicu, daleko bilo! A onda, kad će treći krug prvog kruga, ne zna se ni kad će Đekna umrit, a Đukanović uskrsnut s njegovom demokracijom od koje se Knjazu muti pred očima i brez škotske vode još kad pomisli na dvotrećinsku većinu u Saveznoj skupštini koja mu treba za ustavne promene tj. predsedničke ovlasti, lipo mu dođe da preda Bidžu na kilo, pa da mirno živimo jedno vrijeme! A spoljni zid je produljen još na godinu dana, Ameri baš zafrkavaju, baš njih brigeša za kineski zid i dinastiju Ming el Čang, sila Boga ne moli, pa zato svake nedilje padne index burze u Hong Kongu za 6-7 % šta su oni mislili privarit će prave kapitaliste zato što su litos namršteni ušli kamionima i s nikim novim zastavama. Al šta nas briga za te dalekoistočne tigrove, kada naši baš neće u ničim popuštiti, očli braća iz Bonna, s konferencije ko s prela, čim se spomenulo Kosovo, virujem da nije lipo čut noćom Ućk-a, Ućk-a, zlokobno zvuči al ne pomaže turit glavu u pisak ko noj, od tog nema spasa, triba sišt za astal i divanit o svemu ljudski, nema više ni I. balkanski ni Šeste ličke, Europa zdaj el propast, taka su vrimenta – DEM je blizu 5 dinara, a privreda el gospodarstvo (nečije) u čabru!

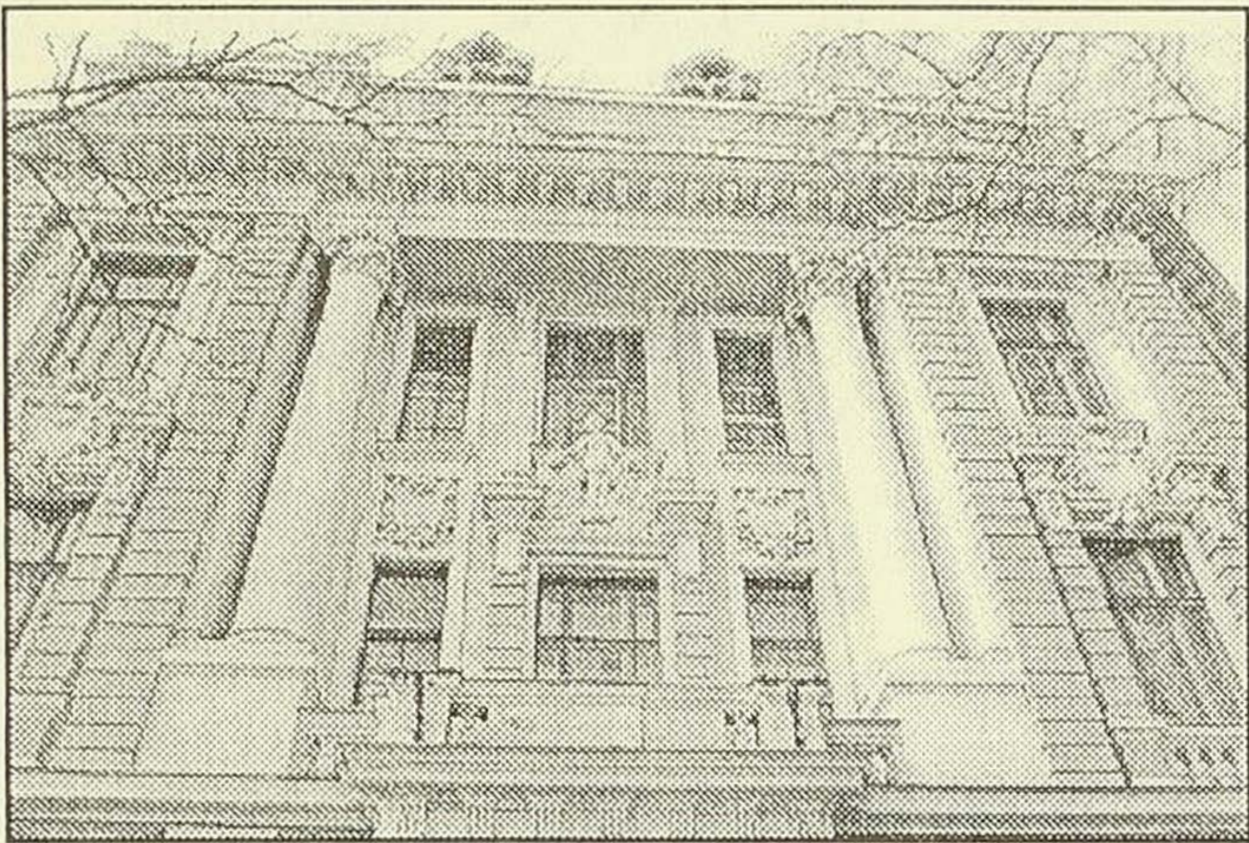
Milivoj Prčić

Anno CCL

Znakovito je i žalosno, što je obilježavanje obljetnice dva i pol milenija subotičke gimnazije organizirala sama Općina, dok sama Gimnazija „Svetozar Marković“ nije u tome sudjelovala, što važi i za resorno republičko Ministarstvo. Šta više nitko od zvaničnih predstavnika Gimnazije nije bio nazočan obilježavanju velikog dana u povijesti škole, a Gradonačelnik Subotice József Kasza je, prigodom promocije zbornika radova *Gymnasium 1747-1947*, u uvodnoj riječi na mađarskom i srpskom jeziku izrazio žaljenje „što neki ne znaju slaviti i što ne osjećaju ovu sredinu kao svoju“, te izrazio zahvalnost hrabrim pojedincima gimnazijskim profesorima koji su se pojavili večeri.

Pred oko 150 nazočnih subotičkih uglednika i većeg broja novinara, program promocije knjige su vodili László Szekeres, Mr. Josip Buljovčić i Boško Krstić. Svojim izvedbama doprinos obilježavanju

obljetnice su dali i učenici Muzičke škole u Subotici Tamás Kiss, Meri Lakatos, Noemi Görög, Zsuzsanna Pekar i Nikola Vučković. Tijekom programa su Viktorija Toma i Mirjana Brčić Kostić recitirale pjesme D. Kosztolányija i M. Simoković i pročitale recenzije zbornika, a Zsuzsanna Mirnics je iznijela i svoj subjektivan stav o knjizi. Na kraju su večeri o svojim radovima kratko govorili Dr. Antal Hegedűs, Mr. Josip Ivanović, Dr.

Mátyás Horváth, Mr. Slaven Bačić, Zsuzsanna Kunkin i Judit Szikora. Valja istaći da se cijeli program promocije knjige, kao središnji dio proslave obljetnice osnutka Subotičke gimnazije, odvijao istodobno na mađarskom i srpskom jeziku, što je cijeloj atmosferi u predivnoj Vijećnici davalo osobito prijetan dojam.

Godišnja skupština HKC „Bunjevačko kolo“

Planovi ispunjeni, slijede novi obimniji

Premda joj je vrijeme negdje s proljeća Godišnja skupština Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“ održana je 6. prosinca. Rekonstrukcija velike dvorane jedan je od razloga koji su utjecali na kašnjenje u održavanju Skupštine, naveo je u svom izvješću o radu u protekloj godini predsjednik HKC Bela Ivković. HKC „Bunjevačko kolo“, koji je jedna od najstarijih kulturnih institucija u gradu, planove u protekloj godini je i ostvario, rekao je predsjednik istom prigodom.

Financijsko izvješće za proteklu godinu podnio je Pajo Đurašević, koji je istaknuo da se sve obaveze podmiruju na vrijeme.

O planovima koji slijede govorio je direktor Centra Lazo Vojnić Hajduk. Po njegovim riječima u narednoj godini Centar će djelovati po odjelima: znastvenom, književnom, likovnom, dramskom, folklornom, glazbenom, nakladnom, foto-film-video, masovne manifestacije i odjelu za suradnju. Kako bi program rada mogao biti i ostvaren potrebna su znatna materijalna sredstva, koje je direktor naveo po odjelima. Kako sredstva koja će se dobiti iz proračuna Općine Subotica neće biti dostatna za ostvarenje svih planova, morat će se pronaći i drugi izvori, te da će bez potpore izostati rezultati, naglasio je. Dopunu programa dali su odvjetnik Milivoj Prčić s prijedlogom ponovne uspostave suradnje između gradova Sombora, Osijeka i Subotice kao i da HKC sudjeluje u radu Euro regije uspostavljanjem veza s Hrvatima u Mađarskoj i drugim državama. Za „Tjedan hrvatske kulture“ koji će biti održan u Zagrebu sljedeće godine predložio je da se pozovu i predstavnici iz Senja. Gradnju ili adaptaciju nekog salaša u okolini Subotice, koji bi služio djelovanju svih odjela HKC, predložio je Ivan Petrekanić, a Dujo Runje je istaknuo je potrebu za osnivanjem knjižnice u okviru Centra.

Program rada za sljedeće razdoblje s prijedlozima je usvojen.

Godišnjoj skupštini HKC „Bunjevačko kolo“ bili su nazočni Lazo Francisković ispred SO, Branko Horvat iz HKPD „Matija Gubec“ iz Tavankuta, Martin Bačić predstavnik DSHV i Viktorija Grunčić predsjednica „Bunjevačke matice“.

(m.z.)

Kulturna razglednica Subotice

Narodno Kazalište

Drama na mađarskom jeziku s izvanrednim uspjehom u Budimpešti je prikazala predstavu Határtalanul (Bezgranično) autora i redatelja Deák Ferenc. Gabriella Jónas koja je igrala glavnu ulogu okarakterizirala je predstavu kao veličanstvenu i na Europskom nivou. Mađarska drama je sudjelovala i na Međunarodnom Festivalu komornih i malih scena u Gődöll-u (Mađarska) s predstavom „Sriptiz“. Sredinom prosinca u Zrenjaninu bili su gosti kazališta „Toša Jovanović“, s dramom na mađarskom jeziku „Madacs“, a krajem prosinca gostovat će u novosadskom kazalištu s predstavom „Játszad újra“ (Sviraj ponovo).

Galerija „Likovni susret“

U ovoj galeriji otvorena je reprezentativna izložba subotičkih umjetnika (slikara, vajara, keramičara). Počeci ove manifestacije datiraju od prije tri decenije. Radove je izložilo 50 umjetnika. Izložba ima ogledni, svečani, revijalni karakter.

Gradska biblioteka

U Gradskoj biblioteci, 12. prosinca održana je promocija i književna večer povodom nedavno objavljenog romana Zvonka Sarića „Anđeli na ostrici sna“. To je prva knjiga u izdanju nove izdavačke kuće „Interdesign Trade“, koja će izdavati knjige mladih autora bez sponzora. Voditelj večeri bio je Čedomir Kilibarda a pored autora o knjizi su govorili Ilija Bakić i Zlatko Romić.

Cinema Gallery

U Cinema Gallery-ji, 12. prosinca upriličena je izložba slika Sandora Turzai, slikara naive iz Čantavira. U postavci dominiraju pejzaži vojvodanske ravnice i mrtva priroda u tehnici pastela. Ovo je deveta izložba ovoga slikara.

Art Caffé

U Caffeu izlažu slikari grupe i kolonije „Q“, koja ujedno proslavlja tri decenije svog postojanja na čelu s učiteljem Terek István-om s Palića.

Dom za djecu „Kolevka“

Udruženje stručnih radnika socijalne zaštite, a na osnovu Odluke komisije za dodjelu republičke nagrade, 11. je prosinca dodijelilo „Kolevki“ Povelju – republičku nagradu za izvanredne doprinose na unapređenju socijalne zaštite u Republici Srbiji. Ovom prigodom direktorica „Kolevke“ Mirjana Čabrić je izjavila: „Za ovaj kolektiv to je do sada najveće priznanje koje nas motiviše da i dalje nastavimo s radom i sinhronizovano postizemo uspehe na polju socijale – napuštene dece.“

Hotel „Zobnatica“

U hotelu „Zobnatica“, ovih dana je održana manifestacija ljepote, izbor za „Miss Subotice“. Ova laskava titula pripala je Nataliji Knežević iz Kanjiže. Za prvu i drugu pratilju izabrane su Dragana Macura iz Sente i Branka Poklič, dok je za „Miss Šarma“ proglašena Ivana Zarić iz Subotice. Ovogodišnja „Miss Subotice“ i njene pratilje takmičit će se 21. prosinca u Velikoj Plani za izbor „Miss Srbije“ u 1997. godini.

Likovni susret

U salonu „Likovnog susreta“, 18. prosinca otvorena je izložba pod nazivom „Škola stripa Subotica“. Izložbom „60. godina domaćeg stripa u Srbiji“ započelo je novo poglavlje povijesti stripa kod nas. Škola stripa u Subotici održana je ove godine na preko stotinu časova. Rezultat ovih napora je ova izložba i katalog u vidu knjige. Izložbu je otvorio Slobodan Ivkov, kritičar.

Gradski muzej

U čast proslave 250-te godišnjice Gimnazije, u Gradskom muzeju je 19. prosinca otvorena izložba likovnih ostvarenja nekadašnjih profesora i učenika subotičke Gimnazije.

Ramiz Rashiti

Prvi CD subotičke grupe „Ethnokor“

Glazba barbarskih priča

Sve poznatija i priznatija subotička grupa „Ethnokor“, Sinače jedini sastav u našem gradu koji se bavi sviranjem etnoglazbe, objavila je ovih dana u Mađarskoj, kod izdavačke kuće „Hungaria“, svoj prvi CD pod nazivom „Barbarske priče“. Na ovom CD-u nalazi se deset etnoskladbi ove grupe, koje zapravo predstavljaju obrade poznatih narodnih pjesama iz raznih dijelova Europe i svijeta.

Na snimanju i izradi materijala za ovaj subotički etnoglazbeni prvenac, pored stalnog sastava grupe „Ethnokor“, kojega čine Árpád Bákos (vokal i drveni puhački instrumenti), Miroslav Jovančić (violina), Zoran Dukić (gitara i udaraljke), Géza Kucsera (saksofon), Csaba Kucsera (kontrabas), i Mladen Horvat (klavijature i gitara), u svojstvu gosta je nastupio i Stanko Patarčić (bubnjevi). Promocija CD-a „Barbarske priče“ u Subotici planirana je za drugu polovicu siječnja naredne godine.

(t. ž.)

S. Fides Vidaković i s. Anđelina Kujundžić, sestre reda Naše Gospe

Družba kao način života

Konkretan povod za razgovor s časnim sestrama bili su nedavno proslavljeni jubileji njihove Družbe. Ovu priliku iskoristili smo da porazgovaramo o njihovom viđenju žene u današnjem društvu, o ulozi časnih sestara u svijetu na početku III. milenija, a napose o ulozi njihovog reda u novonastalim historijskim uvjetima u ovoj državi. Obzirom da s. Fides susrećemo kao pjesnikinju, htjeli smo saznati nešto i o njenom pjesničkom viđenju svog poziva i pjesničkom doživljaju žene pune životnog i redovničkog iskustva.

S. Anđelina, molimo Vas predstavite nam se.

S. Anđelina: Rodena sam 1912. na subotičkim salašima, krštena u crkvi sv. Terezije i upisana u Maticu rođenih u Subotici kao Jelena, kći Ilije i Marije Kujundžić. Sa 20 godina pošla sam u samostan časnih sestara Naše Gospe s Centralom u Subotici. Nakon redovničke formacije završila sam veliku maturu na realnoj gimnaziji u Novom Sadu. 1939. su me Poglavari poslali u Zagreb na studij. Tu me je 1941. zatekao rat sa svim poremećajima. U Družbi sam vršila razne dužnosti, prefektorice, predstojnice, pa i Vrhovne Glavarice (1946 – 1958). 1988. sam se vratila u Suboticu.

S. Fides, molimo Vas da se predstavite.

S. Fides: Rodena sam 1921. u Subotici, iz obitelji Vidaković. Kršćanski odgojena polazila sam u školu kod sestara Naše Gospe i sa 14 godina oćutjevši zov

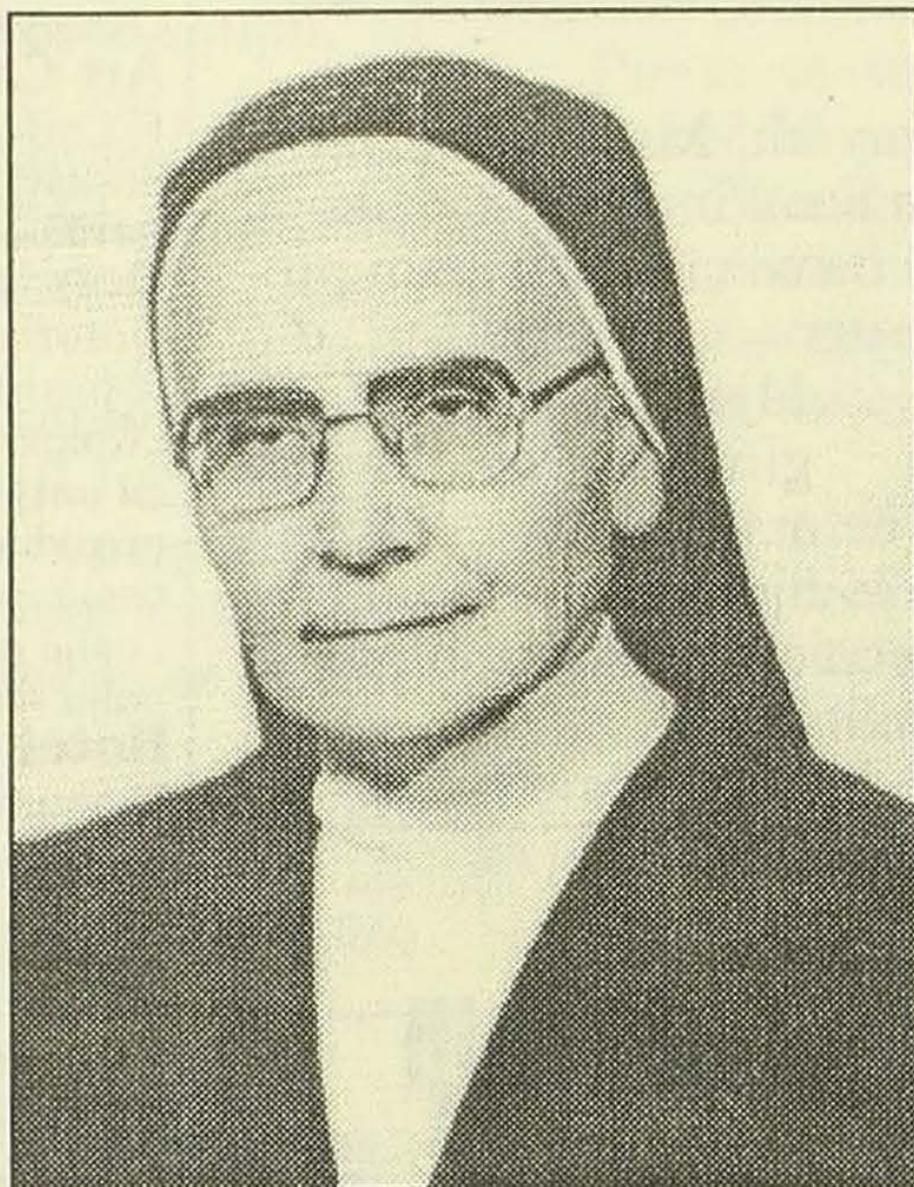
Nadamo se da ćemo se znati suočiti sa svim što dolazi...

Krista Gospodina, a privolom roditelja stupila u samostan. Nakon formacije pohađala sam Učiteljsku školu kod sestara Milosrdnica u Zagrebu. Uslijedio je noviciat, vrijeme redovničke formacije godinu dana, da bih položila zavjete i prihvatila rad u pučkoj školi u Taborskom. Prilike su tražile da nakon četiri godine napustimo naš omiljeni rad s djecom. Preuzela sam službu magistre u Zagrebu – Kući Matici, te paralelno kroz 3 godine pohađala Teološki fakultet. Naše egzistencijalne prilike primorale su nas poći na rad u Belgiju, zato podoh dragovoljno s dvije sestre 1952. godine. U Družbi sam vršila službe predstojnice, magistre, vrhovne tajnice i od 1969. do 1981. Vrhovne Glavarice. Prije 10 godina vratila sam se u

svoj rodni grad, našu Suboticu.

Recite nam nešto o povijesti i karizmi vašeg Reda – Družbe?

S. Anđelina: Kongregaciju sestara Notre Dame osnovao je sv. Petar Fourier u Francuskoj 1597. skupa s Bl. M. Alix le Clerc. U različitim granama raširena je po čitavom svijetu. Prvotna svrha – karizma bila je i ostala odgoj i obuka djevojaka u duhu Katoličke Crkve pod okriljem Presvete Djevice Marije. Nakon ukinuća u Njemačkoj 1834. je M. Terezija Gerhardinger osnovala novu zajednicu školskih sestara Notre Dame u duhu istih Pravila sv. P. Fouriera. Ta kongregacija sa sjedištem u Münchenu, preko Češke i Mađarske stigla je i do bačkih ravnica.

S. Anđelina Kujundžić

Godine 1930. bilo je već cca 20 samostana Kaločke Družbe po Bačkoj. U Suboticu su školske sestre Notre Dame iz Kaloče došle već 1874. i započele rad s djecom. Kad su nastale teškoće radi pomaka granica, Msgr Ljudevit Budanović, subotički biskup, je od sv. Stolice u Rimu isposlovao Dekret kojim se taj dio samostana Kaločke Družbe proglasio kao autonomna Ustanova sa sjedištem u Subotici, s istim ciljem. Ovu „Bačku družbu školskih ss. Naše Gospe“ s Maticom u Subotici uspješno je vodila Č. M. Anuncijata Kopunović od 1931. do 1941. godine.

Početkom II Svjetskog rata 1941. je Č. M. Anuncijata prema željama mladih sestara prenijela kuću Maticu iz Subotice u Zagreb. U tome joj je obilno pomogao zagrebački Nadbiskup kod sv. Stolice u Rimu. Tada su mlade sestre učiteljice dobile rad na državnoj školi u Hrvatskoj i opet bile s djecom.

Kakvo je bilo djelovanje vaše zajednice nakon II svjetskog rata?

S. Anđelina: Nakon 1945/46 trebalo se preorijentirati prema novim prilikama na području rada i apostolata, ali i egzistencije. Sa strane Crkve ponuđeno nam je djelovanje na župama: orguljanje, katehizacija,

župsko kućanstvo, spremanje Crkve i sl. Prihvatile smo koliko je bilo moguće. Sestre u Matici u Zagrebu zarađivale su svagdašnji kruh svojim umom i rukama. Davale su privatne satove iz jezika, glazbe, matematike... Druge su se dale na ručne radove, risanje, malanje, tipkanje i druge usluge koje je Crkva trebala. Osobito je to bio ciklostilski rad. U tom razdoblju počele smo preuzimati djelovanje i u inozemstvu, u Belgiji, Njemačkoj...

Kako vidite vaš red – Družbu uoči III. Milenija?

S. Anđelina: Mala grupa od 20-tak mladih sestara i 15 kandidatica koje su došle u Zagreb sa Časnom Majkom Anuncijatom dosta brzo se povećala prilivom novih zvanja s raznih strana, pa i iz Subotice. Tako smo oko 1980. narasle već na stotinjak članica. Na crkvenim Učilištima – Glazbenom i Katehetskom Institutu pri Bogoslovnom Fakultetu, pa nešto i na ostalim fakultetima, sestre su se solidno pripremale za rad s djecom i mladima. U početku je to bilo na Župama, a sada je već prilična ekipa stasala za rad i po školama ili drugim ustanovama. Stoga, iako je trenutno stagnacija u zvanjima, s povjerenjem u Božju Providnost gledamo na našu ulogu i u trećem tisućljeću. Vjerujemo da će Gospodin i dalje pozivati velikodušna srca mladih na njive koje su zrele za žetvu.

Što slavite u vašim jubilejima?

S. Fides: Kroz medije je poznato da se Kršćanstvo u čitavom svijetu sprema za svršetak drugog milenija Utjelovljenja Isusa, Spasitelja Čovjeka, rođenog u vremenu od Djevice i Majke Marije. S radošću smo se tom velikom jubileju pridružile i mi sa svoja četiri ove godine.

Kao mala grana Gospina stabla slavimo s ostalim Sestrama u velikom svijetu 400. obljetnicu osnutka Kongregacije Notre Dame. Nije slučajno da je naša Družba pod zaštitom presvete Bogorodice imala svoj začetak u samoj božićnoj Noći! Uskoro, radi te zbilje, završavamo svoju duhovnu obnovu zahvaljujući Svevišnjem za sve što jesmo, djelujemo i podnosimo Njemu na slavu.

Proživljavale smo svim bićem da ima u životu časova kada su vrijeme i prostor dublji i kad je silno povećan osjećaj postojanja! Po svom značenju i sadržaju u takvo vrijeme spadaju i Jubileji!

Druga obljetnica, 100. godina kanonizacije osnivača Kongregacije sv. P. Fouriera upravo se dopunjuje s prvom kao što se 50. obljetnica o proglašenju blaženom naše Suosnovateljice Majke Alix le Clerc slijeva u drugu. Radi naše bliske povijesti, pune smo udivljenja nad Majkom Terezijom Gerhardinger o 200. obljetnici njezina rođenja.

Sutra počinje danas, stoga smo spremne plodonosno usmjeriti svoje posvećeno življenje, vraćajući se stalno

Izvorima Karizme, unoseći nove sadržaje i nadahnuća pretakajući ih u povijesni ispit savjesti! U nadi da ćemo se, osvješćivanjem svoje uloge poslanja ovdje i sada, na ovom tlu gdje smo nikle prije jednog stoljeća, ali s bogatom tradicijom čija je snaga u stvaralačkoj životvornosti po kojoj se namrla prošlost trajno obnavlja, znati suočiti sa svim što dolazi...

Koje je promjene donio II Vatikanski

Vjera je cjelovit prihvata Krista

sabor u vašoj Družbi?

S. Fides: Premda smo mali Ogranak široke Kongregacije školskih sestara i mi smo silno zahvaćene u Kristovoj Crkvi obnoviteljskim naporom pri završetku II Vatikana i pozvane dubljem vraćanju na izvore kršćanskog života i na izvorni duh redovničkih Konstitucija kao i njihovu prilagođivanju promjenama vremena. Svim redovnicama razaslan Dekret DC sa općim načelima Obnove i praktičnih smjernica oduševio je naše Sestre! Potreban je duh molitve da bi ga oživjele. Osnovana tzv. Unija VRPJ čija bi predstavnicu povremeno dolazila na Međunarodna zasjedanja u Rimu iz svih zemalja, ostvarivala je mnogo! Obzirom da sam mogla pratiti sve na francuskom jeziku imala sam sreću u Rimu da me sve razari željom: u našoj Družbi poraditi da nas vizija redovničkog specifikuma oko radikalizma – biti više Crkva – raspali, znati živjeti i u sekulariziranom svijetu. Uz bitne promjene u našim Zajednicama što spomenuh, usudujem se priznati da je više naših Sestara s višom naobrazbom angažirano po cijele dane jer vrše odgovorne službe. To su službe tajnice zagrebačkog nadbiskupa, tajnice u uredu Glasa Koncila, neke rade u sveučilišnoj biblioteci Metropolitana, a prije 25 godina naša sestra Imakulata Malinka osnovala je i stručno osposobila zbor „Collegium Pro Musica Sacra“ uz svoju suradnicu sestru Ceciliju Pleša. Tako se znalački okuplja naša mladež u Zagrebu i njeguje se klasična kršćanska glazba, priređuju duhovni koncerti u posebnim prigodama, božićni i uskršni također a njihov zbor odlazi na poziv u zemlje Europe pa i u Ameriku. U sv. Zemlji prigodom velikih jubileja Jeruzalema nastupao je taj zbor i primio Srebrnu medalju u znak priznanja. Iste sestre predaju na Glazbenom Institutu gdje redovnice svih Družba šalju svoje Sestre na izobrazbu. Taj zbor je pod trajnim pokroviteljstvom zagrebačkog Nadbiskupa.

Zaključila bih da se trsimo živjeti Marijansku dimenziju jer smo njezina Družba, od Naše Gospe, za Našu Gospu i po našoj Gospi koja od početaka bdije i želi da imamo u radu s djecom srce djevice i dušu majke. Sve činimo da Isus poraste u dječjoj duši. Pouzdamo se da nas sv. Bogorodica zagovara i štiti u našoj zajedničkoj i osobnoj zapućenosti k Obećanoj zemlji s potencijalima snaga ljubavi i mira, u našem stvaralaštvu i previranju kako u Crkvi tako i u čitavom čovječanstvu radi čije preobrazbe Crkva i postoji...

Sestro Fides, kao pjesnikinju Vas pitamo kakav značaj ima za vas riječ, osobito pisana?

S. Fides: Svako kulturno društvo pa i Redovničke Ustanove vrednuju i „pisanu riječ“! Uz ostala djela stvaralaštva ona je trag kulturnog obrazovanja u prošlosti i očitovanje životne sposobnosti članova u sadašnjosti. Zar ne označuje kultura napore i iskustva pomoću kojih čovjek sve više postaje on sam, a to iskustvo i naponi, iako u njima sudjeluju i druga ljudska bića pripadaju samo njemu, nalikuju samo na njega! Smatram da u književni prilog spadaju i Pisma, ona službena – Okružnice vrhovne glavarice Zajednicama ali i privatna pisma sestara s kojima smo duhovno povezane kao i rodbinska.

Uz pisma, područje pismenosti zahvaća duhovne dnevničke, kronike Zajednice i biltene o kojima bi se mnogo imalo pisati. Ukratko, naš bilten pojavio se još 1937. kad smo kao učiteljske pripravnice samostalno odlučile imati nazvavši ga „Zagrebačko primorje“, a kad smo 1952. nas tri sestre pošle u Belgiju, bila je tužna jesen, već nakon par mjeseci počeo je izlaziti prvijenac glasila „Zvona iz daljine“ u malom formatu tipkan strojem. Od 1960. glasilo je dobilo naziv „Godišnji almanah Družbe“ a bila mu je svrha da ojača i posveti jedinstvo misli i osjećaja nas u domovini i naših sestra u daljini. Konačno „Zov“ od 1975. kad sam započela službu vrhovne glavarice. Do danas on povremeno izlazi a to nam je najelitniji oblik edicije službenih glasila naše Družbe.

Preko naših biltena plašljivo se pojavljivala i koja pjesma bez potpisa, što je očitovalo jednu duboku nutarnju potrebu i redovničke duše koja živi svoju posvetu i radi svakog čovjeka jer je Krist umro na križu za sve ljude... I prolazile su godine u takvom ozračju, dok nas nisu i naša Jubilara slavila ove godine potaknula da se izdaju Lirski zapisi – Na dlanu – Bogu na slavu, našoj Družbi u dokaz

iskrenosti srca, a našim Prijateljima srdačan poklon. Uvjerena sam, iz iskustva, da je pjesma najiskreniji izraz duše i onoga najintimnijeg u čovjeku. Duša je u njegovim pjesmama, a svaka pjesma mora imati svoju poruku, bilo kakvu, ali poruku. Čak i „Ptice umiru pjevajući“ – naslov je jedne dobre knjige! Ptice nam čuvaju nešto od pjesme... stvaranja, tvrdi pjesnik S. John Perse. Ta, zar pjesma ne usporuje ritam svakodnevice, zaustavljajući nas na mjestima u kojima ima najmanje događaja, u prostoru na kojem se događaj zbija ili će se tek zbiti! Pjesma fiksira onaj trenutak koji prethodi činu ili koji slijedi neposredno nakon njega. Ona se zbiva izvan zbivanja ili tamo gdje je već sve gotovo!

Što biste na kraju željeli reći našim čitaocima?

S. Fides: Kao dugogodišnji član Ekumenskog vijeća za jedinstvo svih kršćana, u iskrenoj želji da se u povijesti dogodi novo čudo i ostvari jedinstvo, rekla bih: Vjera je cjelovit prihvata Krista Isusa i njegovog Otkupiteljskog Djela, njegova božanstva i čovječstva, njegova Evandjelja i njegova zakona Ljubavi. Cijela Crkva biva Narod skupljen iz jedinstva Oca i Sina i Duha Svetoga. Ona je uvučena u to božansko Jedinstvo!

Nela Skenderović

Paul Tillich – Wilheelm Bortz:

Istorija crkve (X)

Reformacija, racionalizam, revolucija

Deo III – NOVI POKRETI (1500 – 1800)

Kvekeri

Mormoni su najbrojniji u državi Utah. Kvekeri su poznati kao i oni, zarad praktičnosti i velike društvene brige. Među prvima su napali instituciju ropstva, a radili su na reformi zatvora i za svetski mir. Kao i anabaptisti, ne polažu nikada nikakve zakletve, ne koriste nikada silu, ne idu u vojsku i slično. Abraham Lincoln, bio je, kao što je poznato, Mormon. Najveći trenutak je bio za kvekerizam svakako onaj kada je kralj Karlo II dodelio veliko područje u Severnoj Americi Williamu Pennu (1644 – 1718), istaknutom kvekeru. Penn je svoju koloniju nazvao – Pennsylvania („Pennove šume“, prim. prev.), a glavni grad Philadelphia („grad bratske ljubavi“, kako se zove i jedna verska sekta u Subotici, jedina takva kvekerske vrste u okolini i uopšte ovim prostorima – prim. prev.). Sve dok su koloniju nadzirali kvekeri, njihovi odnosi s indijancima bijahu savršeni. Pennsylvania nije imala stajaću vojsku, svi behu pacifisti, i srdačno dočekivahu sve progonjene verske skupine iz Evrope, uključujući i mnoge Jevreje, kao i anabaptiste, nudivši im da postanu njeni stalni građani, što su oni mahom i prihvatili. Bez obzira što su SAD bila i ostala hrišćanska i protestanska nacija, vlada nije htela da zvanično privileguje ni jednu denominaciju. No, kasnije pojačano doseljavanje iz neprotestanskih delova Evrope uzrokovalo je mnogo radikalnije tumačenje njihovog slavnog Prvog amandmana, te vlada rešava da ne privileguje čak ni hrišćanstvo (sic!), zapravo ni jednu religiju. Na toj osnovi američki vrhovni sud je molitvu i čitanje Biblije proglasio u državnim školama – nezakonitim. Mnogi američki protestanti (kao i ostali hrišćani) doživeli su to kao težak udarac.

(nastaviće se)

Priredio, obradio i s nemačkog preveo: Robert G. Tilly

Božićni mozaik

Oči su vola i magarca
dalekozori
kroz njih se može nazrijeti nebo.
U Njegovu spilju smiju unići
ukroćene živine
i djeca.
Mržnja je pocijepala
Njegove jaslice.
On je pokupio triješće
i neugasivu zapalio vatru.

Rajmund Kupareo

Krležijana

Značenje

Značenje ljepote ne leži – isključivo – u tome, da li je lijeva ili desna (jer i najljeviya društvena strujanja teku spram sfera, gdje ne će biti lijevih i desnih ocjena i gdje će ljepota biti – konačno – priznata kao postignut životni intenzitet, što ona sama po sebi ustvari i jeste), a simplicistički govoriti o nepoznanicama i o razlozima, zbog kojih se čovjek već stoljećima izražava vezanim govorom ili bojama ili kamenom, isto je tako nestvarno kao i pravdanje o tome, je li materija trodimenzionalna ili nije.

Miroslav Krleža

IZ STAROG ALBUMA

Otkrit ćemo u tim požutjelim slikama draž trenutka prolazne vječnosti u nama i oko nas.

Obiteljski kutak

Baka i djed

Sva se djeca slažu u jednom – djedovi i bake su nešto posebno u životu.

Oni se nigdje ne žure, za svoje unuke imaju često više strpljenja nego što su imali za vlastitu djecu...

U čemu je tajna?

Roditelji su često jednostavno prezauzeti, trče od jedne do druge obaveze. Pogotovo ako su oboje zaposleni. Djed i baka, pak, imaju na raspolaganju „svo vrijeme ovog svijeta“. Oni se mogu satima igrati s unucima, beskrajno dugo prerlistavati slikovnice ili obiteljske albume... A upravo to djeca trebaju.

Djed i baka u pravilu imaju puno više strpljenja za djecu i štošta promatraju opuštenije od njihove djece-roditelja. Oni su prema unucima manje strogi no što su bili s vlastitom djecom.

S druge strane, družeći se s unucima, djed i baka će ponovo otkriti radost života i shvatiti da „još nečemu služe“. Na određen način, otkrivajući opet ljepote izmene godišnjih doba, radosti druženja sa životinjama, uživajući u prirodi – oni će opet postati djeca. Konačno su i oni u poziciji da ih baš briga što će drugi reći. Ipak, ne prihvaćaju se unuka jednako oduševljeno baš svi djedovi i bake. Oni imaju svoje razloge za to, ali svakako mnogo gube i jedni i drugi. Jer djed i baka su utjelovljenje stabilnosti i sigurnosti, a unuci svo blago ovoga svijeta.

Mila

RAZLIKE IZMEĐU VINA I ŽENA

1. VINO KAD JE MLADO NEMA SVEKRUVU, A
KAD OSTARI NEMA SNAJU.

2. VINO POSLIJE VEČERE NIKADA NE KAŽE
NE

(nastavit će se)

Glodur „Žiga“ danima i tjednima razmišlja u čijem bi društvu dočekao Novu tisućudevetstodevedesetosmu godinu i u trenutku e..... poželio je da to društvo bude Tonković, Mitrić, Sekelj. Bio bi to nezaboravan doček i srdačno pomirenje do konačnog rastanka.

James Joyce

Ulysses

„Otokar Keršovani“, Rijeka, 1964., preveo s engleskog Zlatko Gorjan

I
S vrha stubišta dostojanstveno je silazio gojazni Buck Mulligan, noseći zdjelicu za brijanje, na kojoj unakrst ležahu ogledalce i britva. Za njim je blag jutarnji povjetarac lagašno nadimao žutu neopasanu kućnu haljinu. Diže zdjelicu te zapjeva:

– Introibo ad altare Dei.

Zastavši, virne niza zavojite stepenice i vikne hrapavim glasom:

– De popni se, Kinche. Popni se, strašni jezuite!

Svečano pođe dalje te se uspenra na okrugli topovski ležaj. Pogleda oko sebe i ozbiljna lica triput blagoslovi toranj, krajinu unaokol i planine, koje su se budile. Zatim, ugledavši Stephena Dedalusa, nakloni se pred njim te brzo nekoliko puta učini znak križa u zraku, a uz to je nešto mrndao i tresao glavom. Zlovoljan i neispavan, Stephen Dedalus nalaktio se na najgornje stepenište te hladnim pogledom mjerio izduženo konjasto lice, koje ga je blagosiljalo mrndajući i mičući se, i svijetlu, nejednaku, poput hrastovine blijedožutu kosu bez tonzure.

Buck Mulligan načas zaviri pod ogledalce te brže-bolje opet pokrije zdjelicu.

– Natrag u kućicu – reče strogo.

Propovjedničkim tonom nadometne:

– Jer ovo je, draga braćo u Kristu, Euharistija: tijelo i duša sto mu gromova. Molim, svirajte polaganije. Zatvorite oči, moje dame i gospodo. Samo časak. Treba da se malo pomučimo s ovim bijelim tjelešcima. Sad tiho svi!

On zaškilji gore i zazviždi dugo i prigušeno, zatim počeka neko vrijeme, kao opčaran, a među pravilnim bijelim zubima tu i tamo zablistalo zlato. Chrysostomos. Kao odgovor dva reska zvižduka proparaše tišinu.

– Hvala, dragi moj – vikne živahno. – To mi je dovoljno. A sad zaveži, ako smijem moliti.

(nastavit će se)

Klima, flora i fauna

Klima je prosta kontinentalna umerena stepska sa velikim brojem sunčanih dana. Ova je klima ugodna i zdrava. Srednja je godišnja temperatura 11 stupnjeva C, a razlika između prosečne temperature najstudenijeg meseca januara i najtoplijeg meseca jula iznosi prosečno 25 stupnjeva C. Ovakova velika razlika u temperaturi postoji samo u istočnoevropskim ravnicama, u Rumuniji i u Rusiji. Godišnji vazdušni talozi iznose oko 550-600 mm, ali se ovi vazdušni talozi ne pojavljuju pravilno.

Vetrovi su uglavnom umereni južni, zapadni i severni, a za vreme leta znadu nastupiti iznimno kratkotrajni orkani i cikloni.

Flora je Subotice neobično bogata, jer ovde uspevaju sve vrste žitarica, kukuruza, sve vrste industrijskih biljaka, vinova loza, šume i uopšte sve što uspeva na najrodnijim zemljama.

Isto je tako bogata i fauna, s obzirom na marvogojstvo, svinjarstvo i konjogojstvo, dok u severnom delu Subotice, u šumama bogat je lov na zečeve, lisice, fazane, jarebice, a kraj jezera na divlje patke i guske.

(nastavit će se)

Savjet iz karmića

Arenda

Izdali smo Ker, Sentu i Mlaku pod arendu da bi napravili Prozivku.

proslavljamo Novu godinu?

Zašt

Jedan od najstarijih običaja čovečanstva je proslavljanje Nove godine. Kako je to počelo? Neki kažu da su Kinezi prvi slavili Novu godinu, drugi da su to bili stari Germani ili Rimljani. Znamo da su Kinezi oduvijek praznovali svoju Novu godinu, koja dolazi poslije naše. Svečanosti su tom prilikom trajale nekoliko dana.

Stari Germani počeli su proslavljati Novu godinu kao obilježje promjene godišnjih doba. Zima u njihovoj zemlji počinje otprilike sredinom studenoga, a to je bilo vrijeme kada su stanovnici skupljali žetvu. Pošto su se tada svi okupljali, radosni zbog obavljene žetve i odmora koji je nastupao, veselili su se, pa je tako i nastao njihov veliki praznik, početak nove godine, iako je bio mjesec studeni.

Kad su Rimljani osvojili Europu, promijenili su vrijeme proslavljanja, te se Nova godina počela slaviti prvoga siječnja. Za njih je Nova godina predstavljala simbol početka novoga života i novih nada za budućnost. Ovaj običaj i značaj koji se Novoj godini pridavao ostao je do danas. Zato i mi dočekujemo Novu godinu veseli i sretni, jer se nadamo da će nam doneti sve najljepše.

Srušiti izborni zakon

Ovo moje rušenje je zarazno, ko grickanje suncokreta. Što više rušim uviđam da je to sizifov posao. Ali, ne odustajem. Stvaralački rušim i dalje. Ovoga puta srušiću izborni zakon o izboru predsjednika republike. Vidite i sami da ne valja. Stalno nešto i nekog biramo, ponavljamo, ko Mate što je sedam puta za redom buk-tio u prvom razredu osnovne škole, na Hrvatskom majuru. Nije to lako. Tribalo je izdržat to. Sedam puta a kažu da je i W. Churchill puno puta ponavljao prvi razred, no on je ipak posto predsjednik države, a Mate samo svinjar, i kasnije velik i dobar gazda, imo je pet kombaja, al ni jedan nije bio crven. Možda u ponavljanju ima nečeg i dobrog. No, svedno pak, ja bi zakon srušio. Srušio! Ovaj bi u Nekoju skupštini proglasio nepostojeći, a dono nov, još stariji i puno bolji od ovog. Glasio bi ovako: za neke naredne nam predsjedničke izbore.

Prvo: predsjednički prijavljeni kandidata moralo bi biti pedeset posto plus jedan od ukupnog izbornog tijela pučanstva.

Drugo: svaki prijavljeni kandidat, moro bi državi uplatiti 100 maraka po mogućnosti nemački, a za kaznu pretplatiti se na „Žig“ i to sve dotle dok roman Uliks izlazi u nastavcima na stranicama „Žiga“ nam.

Treće: sve oporbene partije bi morale bojkotovati izbore, jer to je njihova demokratska dužnost.

Četvrto: predsjednički kandidati, znači njih 50 posto plus jedan glasačkog nam spremnog i sposobnog pučanstva, ne bi smjeli izaći na izbore i glasovati.

Peto: kandidat, koji dobije najmanji broj glasova, po mogućnosti ipak, više od jednog glasa, bio bi proglašen za predsjednika Republike.

Razmislite prije nego što se kandidirate. Prijedlog je loš, samo zato što je u ovoj pravnoj državi ako oni to hoće i mogu. I proći će. No sreća je što oni neki „Žig“ ne čitaju.

Ljudski um krije ogromno blago – sposobnost za kontakt sa svemirom kao cjelinom. Sastoji se iz 3 evolutivno različite cjeline. Najstarija je instiktivna, slijede emotivna i intelektualna.

Instiktivna je sposobna za kontakt s najširoom realnošću jer ne uočava, te i ne ograničava sebe. Budući je otvorena i samaa je na neki način čulo.

Emotivni um vlastito postojanje vezuje uz fizičku egzistenciju i vodi brigu o njenom nastavku. Strah od onog što može povrijediti, težnje za razmnožavanjem, vezivanje za ugodno su mu preokupacija jer je on čuvar i upravljač tijela.

Intelektualni ili razumski je jedini koji cijelu ovu sliku proširuje na spoznaju o sebi – samom intelektualnom umu. On preraduje informacije i reagira na podražaje emotivnog uma koji strahuje i paniči od opasnosti, navodi na stalno vraćanje u izvore uživanja...

Intelektualni um je sposoban doseći otvorenost emotivnog uma i za druge sadržaje i povratiti povezanost sa instiktivnim umom. vraćajući se u jedninu sa svijetom (baš kao kod impulsa intuicije).

Nikola Perušić

ZANIMLJIVA MATEMATIKA

1. DEŠIFRUJ SABIRANJE:

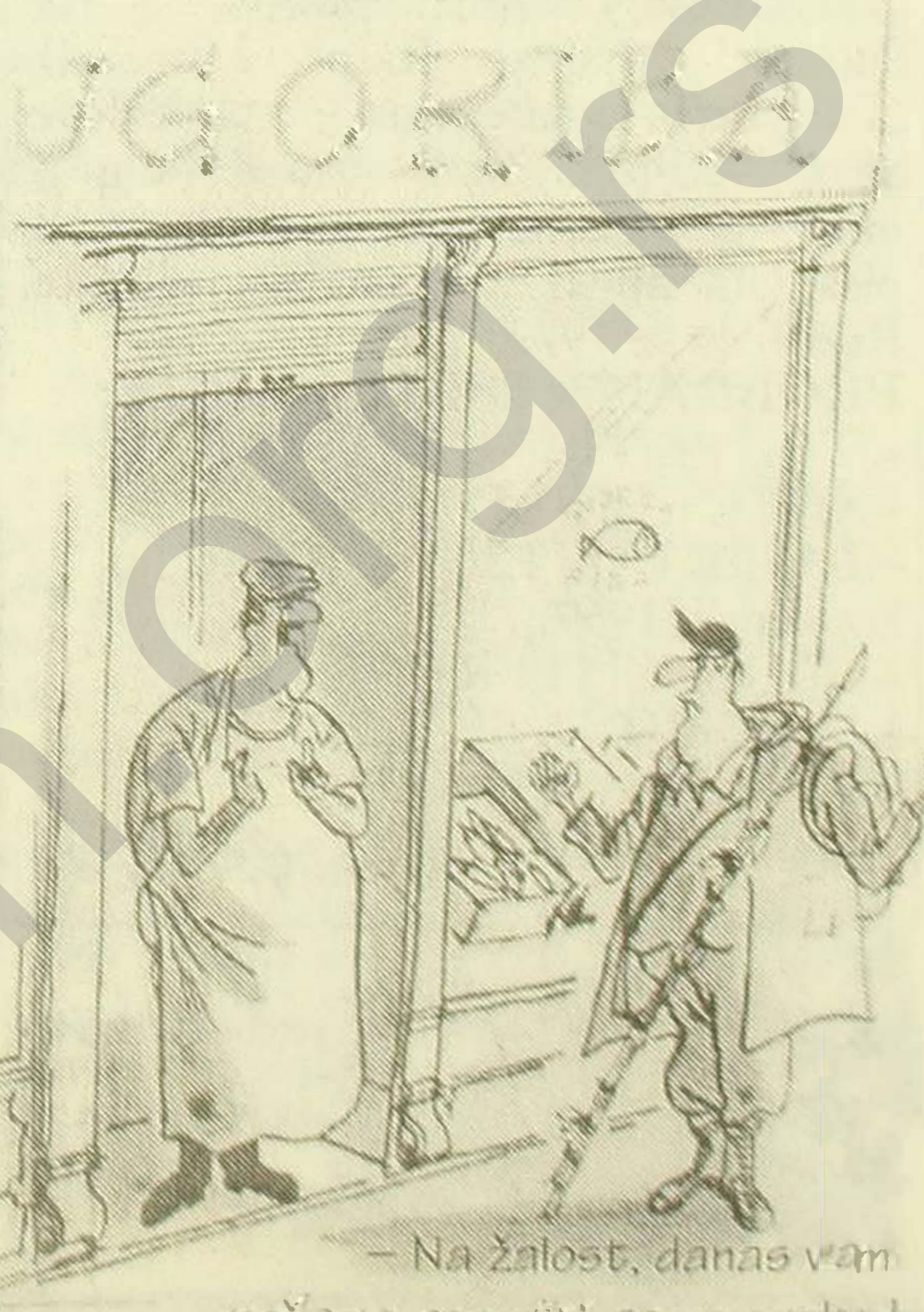
TIM + TIM = MASA

2. POMUĆU DESET SEDMICA, ZAGRADA I ZNAKOVA I RAČUNSKIH OPERACIJA FORMIRAJ IZRAZ ČIJA JE VREDNOST 1998.

REŠENJE IZ PROŠLOG BROJA:

1. 4 VRANE I 3 BREZE

2. MAJA JE MIRINA KĆERKA

– Na žalost, danas vam možemo ponuditi samo ova dva.

IMENIK ROCKA

The „Osibisa“ – 1970. godine okupljen sastav koji su sačinjavali afrički i jamajkanski muzičari, u Londonu. Sastav: Teddy Ossei (flauta, saksofon), Sol Amartio (bubnjevi, udaraljke), Mac Tontoch (truba), Del Richardson (gitara), Kiki Gyan (klavijature i udaraljke), Kofi Ayivor (bubnjevi i udaraljke), i Mike Oadomusu (bas-gitara). Svi članovi grupe su i pevali. Do 1975. svaki album im je dočekivan hvalospjevima. Od tada ta popularnost jenjava, ali su im koncerti uvek bili prava audiovizuelna atrakcija.

PROBRANA DISKOGRAFIJA:

- OSIBISA (1970)
- WOYAYA (1971)
- HAPPY CHILDREN (1973)
- OSIBIROCK (1974)
- WELLCOME HOME (1975)
- LIVE (koncertni, 1979)

The „Pavlov's Dog“ – sjajna američki progresivni rock-sastav, s korenima u psihodeliji, baziran na žestokoj svirci sastava i suludom vokalu Davida Surkampga (raspon glasa – četiri i po oktave), kog su opisivali kao glas „iz hora bečkih dečaka koji su uzeli LSD“. Sastav se posle dva briljantna albuma povukao jednako nenadano i iznebuha kao što se i pojavio na rock-sceni.

KOMPLETNA DISKOGRAFIJA:

- PUMPERED MENIAL (1971)
- AT THE SOUN OF THE BELL (1973)

The „Pentangle“. Ovaj najznačajniji i najkvalitetniji britanski folk-jazz sastav, osnovan je 1967. godine, a postavu su činili: Ber Jansch (vokal, gitara i udaraljke), John Renbourn (vokal, gitara i sitar), Jacqui Mc Sheene (vokal), Danny Thompson (bas-gitara), i Terrz Cox (bubnjevi). Bili su perjanice one slavne generacije britanskog folka koja je iznedrila takve veličine kakvi su „Incredible String Band“, Clive Palmer, Donovan Ralph Mc Tell, „Fairport Convention“, „Steeleye Span“, i drugi. Pred raspad (kog je ožalila cela nacija) sve su se više bavili pisanjem filmske i pozorišne muzike. Razišli su se 1972.

PROBRANA DISKOGRFIJA:

- THE PENTANGLE (1968)
- SWEET CHILD (1969)
- BASKET OF LIGHT (dvostruki, koncertni, 1969)
- CRUEL SISTER (1970)
- SOLOMON'S SEAL (1972)
- LIVE (koncertni, 1972)

Robert G. Tilly

Sljedeći broj

„Žiga“ izlazi

17. siječnja 1998.

Falsifikat Noirea

LA Confidential – Režija: Curtis Hanson – Gl. uloge: Kevin Spacey, Kim Basinger, James Cromwell

„LA Confidential“ Curtisa Hansona je ovogodišnji prvorazredni neonire film. Tokom 90-ih neonira je postao najautorski oblik komercijalnog filma, i među kritičarima naročito, najcenjeniji holivudski filmski izraz. „LA Confidential“ je kritičarski favorit za film godine, što je potvrđeno takvom odlukom Udruženja filmskih kritičara New Yorka.

U pogledu forme „LA Confidential“ je zaista gotovo klasičan primer noirea. Curtis Hanson je brižljivo rekonstruirao Los Angeles iz sredine 50-ih, najveći deo filma odvija se noću, likovi su zarobljeni u sopstvenoj prošlosti i nepoverljivi u budućnost, nasilni i okrutni, a smrt je prisutna na svakom koraku. Hanson je do ovog filma iskazivao interesovanje za suspense-filmove, ali osim nekoliko scenarija i skromnih pokušaja, nije imao prilike da ih temeljno radi. Njegova „Wild River“, svojevrsna parafraza na Bormanovo „Deliverance“ ili Packinpachove „Straw Dogs“ otkrila je Meril Streep kao kvalitetnog heroja i pokazala da je Hanson dovoljno vešt sa suspense tematikom da mu se mogu poveriti i veći projekti od promene glumačkog imagea. „LA Confidential“ je njegova životna želja i šansa, i on ju je dočekao na pravi način. Ranije rediteljsko iskustvo ipak je oduzelo od potrebne snage koju umetnik ulaže u delo, pa je „LA Confidential“ slabiji noire od „Se7ven“ ili „The Usual Suspects“, naročito zbog previše jasnih scena akcije. Ali, u pogledu atmosfere ni jedan neonire iz 90-ih ne može se porediti sa njim.

Ono što je u „LA Confidential“ najmanje noire je skript raden prema romanu Johna Ellroya. Iako je Ellroy uz Waltera Mosleyja najveći autoritet za noire danas, struktura njegovog romana je daleko od camus-ovske ili chandler-ovske zebnje i egzistencijalne sumnje, koja kod njega ima funkciju dekora za jednu sasvim pozitivnu priču. Iako je u „LA Confidential“ reč o veoma suptilnoj viziji, sama činjenica da ona ima i smisla i svrhe čini je nečim drugim, a ne noireom. Apsolutna odlika noirea i neonirea je nepostojanje srećnog završetka. Nanson i njegov saradnik na scenariju Helgeland su se noireu približili samo utoliko što je u „LA Confidential“ završetak diskretan i tih, ali je happyend. Krajnje je netipično za noire i odsustvo glavnog ugla posmatranja i sledstveno odsustvo unutrašnjeg individualnog emotivno-psihološkog procesa, a to je slučaj u „LA Confidential“. On više liči na veoma optimističku poučnu priču iz ličnog iskustva stečenog posmatranjem, nego što je mračna vizija sveta bez ideala i nade.

Odlična glumačka ekipa učinila je da ne-noireovska dimenzija u filmu ipak ne prevlada nad noireovskom atmosferom, i to tako što u filmu i doslovno nema ni jedne slabe uloge. Iako u ekipi zapravo nema slavni imena, to ne znači da nema vrhunskih glumaca. Jedan dobitnik i jedan nominovan za Oskara, apsolutni heroj neonirea Kevin Spacey i mudri farmer iz „Babea“ James Cromwell, uz preporođenu Kim Basinger i neuništivog Dannyja De Vita, i dvojicu sjajnih debitanata u velikim ulogama, Russela Crowa i Guya Pearcea, čine izbalansiranu i homogenu ekipu koja je razumela Hansonove želje i umela da ih odigra na pravi način.

Iako „La Confidence“ sadrži veliki broj citata iz noirea, od „The Asphalt Jungle“, „Day of the Locust“ i „Touch of Evil“ do „Chinatown“, ipak je po unutrašnjoj strukturi njemu najbliži film „Blade Runner“ Ridleyja Scotta. To svakako znači da je „LA Confidential“ sjajan film, ali i da nije sjajan na način pravih neonire bisera poput „Se7ven“ i „The Usual Suspects“, već na način promišljenog korišćenja obrazovanja iz istorije filma i žanrovske literature, s jedne, i modernih društvenih imperativa s druge strane. Dakle, manjak autorstva u osećanju i višak u mišljenju.

Ovakav odnos osećanja i mišljenja falsifikuje izvorni izgled žanra, ali i postaje njegova samosvest situirajući ga time u realan svet i ljude, u realnom prostoru i vremenu.

Pera Marković

Škola za čarobnjake

U velikoj vijećnici Gradske kuće, 8. prosinca održan je koncert Mješovitog zbora i simfonijskog orkestra srednje Muzičke škole.

Pod ravnanjem Veselina Jevtića, zbor je izveo „I vaghi fiori“ od Palestrine i „Njest svjat“ Mokranjca. Uslijedio je Quantzov koncert za flautu i orkestar u G duru, gdje je kao solistica nastupila Pekár Zsuzsanna u klasi prof. Lévai Matije. I stavak Mendelssohnovog koncerta za violinu i orkestar u e molu izveo je Zsiga Pál uz pratnju orkestra. Schubertova „Symphonie unvollendete“ N°8, h mol kao i Dvorákov „Slavenski ples br.8“ u izvedbi orkestra, našli su se na kraju ovoga programa. Izuzev zborskih točaka, sve je dirigirala Elvira Huszár.

Pored solista koji su oduševili publiku, i orkestra, osobito nas se dojmila Elvira Huszár svojim odnosom prema konkretnoj realizaciji jednog ovakvog koncerta. Kao svećenica na oltaru glazbe, vijećnicu Gradske kuće učinila je hramom posvećenih.

Primjećujući svakovrsnu glazbu koja nas okružuje, pri tome ovdje najmanje mislimo na tzv. narodnjake, pitamo se koliko umjetnička škola izgrađuje muzičare koji će se znati odrediti a osobito kao umjetnici izraziti svoju glazbenu osobnost. Koliko je put Lajk Félix u tome kontekstu simptomatičan, i možemo li o tome nepristrano razmišljati? Novo vrijeme uvijek dolazi s jakim ličnostima koje jačinom svoje osobnosti probijaju ustaljeni standard.

Nela Skenderović

Hodanje po žici, između jave i sna

Zvonko Sarić, „Anđeli na oštrici sna“, „Interdesign Trade“, Subotica, 1997.

Sada je već očigledno da ovogodišnju romanesknu produkciju subotičkih pisaca završava roman „Anđeli na oštrici sna“, autora Zvonka Sarića. Nakon zbirke poezije „Operi zube i kreni“ objavljene 1989. godine, kao i kratke proze „Ukrotitelji“ iz 1995. (oba izdanja edicije „Osvit“), Zvonko Sarić se subotičkoj čitalačkoj publici ovoga puta predstavlja i kao romanopisac, poklanjajući joj roman „Anđeli na oštrici sna“, uz pomoć izdavača „Interdesign Trade“ iz Subotice.

Roman „Anđeli na oštrici sna“ svrstavamo u tzv. „urbanu prozu“, što je odlika i prethodnih „Ukrotitelja“. Već u njima, autor potencira urbani prostor i „omedava ga“ specifičnom, autorski individualnom varijantom bitničke, tzv. džins-proze, sa mnogim njenim toposima (autsajderstvo, sleng, urbani i rokerski mitologemi, naglašena erotičnost...). U ovim kratkim pričama, opet, prepoznaju se odbljesci iz Sarićevog prvog književnog pokušaja, zbirke poezije. Stoga, sagleda li se celokupna dosadašnja autorova literarna produkcija, da se primetiti da ponavljanje, odnosno sličnost tematsko-motivskih toposa u sva tri dela pokazuje da je reč o istom stvaralačkom senzibilitetu, koji autor ovim svojim prvim romanom produbljuje i razvija.

Tematski, Zvonko Sarić se i u „Anđelima“ bavi urbanom sredinom, ljudima grada, koji, iako su u punoj životnoj snazi, teško ili uopšte ne pronalaze način da se izvuku iz klopke raavnodušne svakodnevice koja ih okružuje. Osećajući se autsajderima, oni „posežu za alkoholom, lakim drogama, pornografijom i seksualnim egzibicijama, pisanjem... i sve to rade ne da bi pobjegli iz ćor-sokaka svojih sudbina (jer je svima njima jasno da su putevi za bekstvo zatvoreni) već da bi ponovo, još jednom, za kratko, osetili titraje sopstvenog tela kao potvrdu da i dalje dišu, da nisu neprimetno nestali mumificirani prazninom u kojoj traju“. Primetna je autorova težnja da pripovednu perspektivu prvog dela romana reducira na iskustveni vidokrug likova i na tokove njihove svesti. Nama priče pružaju junaci sa kojima se prvo upoznajemo (Tereza, Saša, Ivona) i vreme „klizi“ kroz njihove psihe, priče, uz „pripovednu kombinaciju“ samog autora kao sveznajućeg pripovedača. Tako vremenska kompozicija potiskuje prostornu, što je naročito vidljivo u drugom delu romana. U njemu, čitalac saznaje da je Terezinu, Sašinu... priču pričao zapravo pisac Matija, u tom trenutku u ulozi sveznajućeg pripovedača romana

koji piše. Čitalac uviđa da je tzv. primarna stvarnost pokretna, i kako se menjaju tačke gledišta junaka, menja se i primarna stvarnost, pretvara se u sekundarnu, a primarna postaje sledeće narativna celina. U njoj, opet, mi pratimo život pisca Matije koji pokušava da se, poput svojih likova, suoči sa problemima „opšte“ i sopstvene egzistencije, mučen (povrh svega) mišlju o uzaludnosti (tj. nemogućnosti) dovršavanja svog romana – rekli bismo: mišlju o Smrti Priče! U njegov i život njegove žene na čudan način uvlače se likovi iz Matijinog romana i u finalu knjige donose preokret: umesto Smrti Priče, mi doživljavamo Smrt Autora (pisca Matije), i tek na kraju saznamo identitet pravog pisca knjige, rukopisa kojeg čitalac drži u rukama. Taj „pravi pisac“ koristi zapravo Matijin nedovršeni roman i njegove kasnije zabeleške da bi nam ispričao priču, što je svojevrsna motivacija stila u Sarićevom književnom postupku. Tu nastupa onaj zanimljivi obrt, kada mi prepoznamo pravu primarnu stvarnost i kada „autor koji se upliće“ obelodani da je ispričana priča zatvoreni prostor, ali ne i radikalno odvojen od stvarnoga sveta. Ovakvim načinom, autor Zvonko Sarić istražuje raznolike mogućnosti pripovedanja, što je i karakteristika moderne, pa i urbane proze.

Doživljaji junaka romana su, što je opet znak urbane proze, često dati scenaristički ogoljeno, zadihano, rečenica je ekspresivna, ali u maniru „rezane proze“, uz neizostavni sleng. Ritam Sarićevog jezika je dinamičan, dosta rastrzan, naglašen i impulsivan, poput pank-rocka, koji je nezaobilazna stavka kako u romanu, tako i u sveukupnom Sarićevom umetničkom stvaralaštvu. Iznimku čini odlomak o podzemnim vodama Subotice i ubačena navodna legenda o paganskim starim spisima sa ovoga područja, gde se nepotrebno razvlači dotadašnja dinamičnost radnje, zbog namere da se čitaocima približi zamišljena urbana pozornica romana. Tu je uočljiva monotonija naracije u odnosu na prethodnu, te se doima da korišćenje materijala prepoznatljivog iz „istorijske“ i „životne“ zbilje ovde nije našlo svoj pravi izraz. U romanu je, opet, veoma vešto ukomponovana atmosfera vreline žestokog subotičkog leta i željno iščekivanje pljuska kao simbola rasterećenja, kojim se roman i završava.

Misteriozna napetost likova, njihovih psihičkih stanja i međusobnih odnosa, održava tenziju između jave i sna, i tokom romana, maštajući likova i neočekivani fragmenti njihove iskustvene stvarnosti dodiruju se. To čini da junaci, koji su za Sarića ipak anđeli (a mnogi ih smatraju gubitnicima!) hodaju po tankoj žici sna, koju nedvojbeno klata život (ili je možda obrnuto?). Stoga je naslovna sintagma romana svojevrsna i naglašena, vešto postavljena poetička šifra, koja čitaocima postaje saznatljiva u procesu čitanja romana.

Vesna Weiss

Nova knjiga

Povijest najstarije gimnazije u državi

Gymnasium 1747-1997, Szerkesztette Dr. Hegedűs Antal és Szabó József, Bácsország könyvék 2., Pannon Press, Szabadka 1997, str. 384.

Dugo najavljivani zbornik radova o najstarijoj gimaniziji na teritoriju tzv. treće Jugoslavije napokon se ovih dana pojavio u javnosti.

Kronološki promatrano, zbornik *Gymnasium 1747-1997* čine dvije skupine članaka: stari radovi o gimnaziji i članci pisani

posljednjih godina, neki od njih i specijalno za ovaj zbornik. Sadržinski promatrano riječ je o tridesetak radova na temu povijesti subotičke gimnazije: počev od povijesnih članaka i rasprava do značajnih novinskih napisa. Urednici su, dakle, u ovoj knjizi nastojali sakupiti sve radove o gimanaziji koji su do sada objavljeni. Po riječima urednika „cilj nije bio napisati monografiju subotičke gimnazije, već publikovanje poglavlja i dokumenta iz bogate istorije ove ustanove“. Osobito je vrijedna značajka što je svaki članak objavljen na jeziku na kome je i izvorno napisan, pa se jedno pored drugog nalaze članci na mađarskom, hrvatskom i srpskom jeziku, te latinično i ćirilčno pismo. Glede toga, šteta je što se novim člancima nisu dodati sažeci na suprotnom jeziku - na srpskom za mađarske članke i sl, čime bi se dobilo na čitanosti i kvalitetu. Kao dodatak knjizi, objavljeni su tekstovi tridesetišest dokumenata koji se odnose na povijest gimanzije u razdoblju od 1859. do šezdesetih godina ovog stoljeća. Poseban kvalitet predstavljaju faksimili značajnijih arhivskih izvora, te više fotografija iz povijesti subotičke gimnazije.

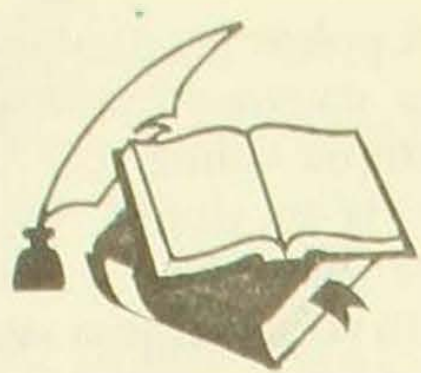
Kao manje grafičke zamjerke knjizi se mogu staviti neka

grafička rješenja (premalena margina, potreba spuštanja naslova na stranici na kojoj počinje članak), slaba kvaliteta nekih od faksimila, te nešto veći broj tiskarskih grešaka. No, ovi i drugi eventualni nedostaci mogu se pripisati zapravo žurbi da se čitav posao oko tiskanja izvede za godinu obljetnice, te se nadamo da će u narednome izdanju ove sitnice. biti ispravljene.

Može se slobodno reći da će nakon ovog zbornika biti prilično teško oboriti znanstvene argumente koji govore u prilog postojanja najstarije gimnazije u državi. Osobito ovo važi za sintetičku studiju dr. A. Hegedűsa u kojima se potanko objašnjavaju terminološka i sadržinska pitanja vezana za početak rada latinske škole Szent Marije iz 1747. godine, te drugih suvremenih autora, primjerice članci J. Ivanovića, L. Magyara i drugih. Valja svakako istaći da u ranije radove ulaze i članci srpskih autora (V. Stajića i M. Kneževića) u kojima nikada nije doveden u pitanje da je iz latinske škola iz 1747. godine nastala današnja gradska gimnazija. Dodamo li tomu i faksimil izvornog dokumenta iz 1775. godine u kojoj se ta škola upravo zove *Gymnasium*, te faksimile kasnijih izvora u kojima nikada nije dovođena u pitanje povijest subotičke gimnazije (žigovi i sl.), stvar je posve jasnija.

Naravno, na ovu knjigu se ne smije gledati samo s političkog stajališta, premda će se svakako prenatlažavati politička konotacija. Zbornik *Gymnasium 1747-1997* je prije svega knjiga znanstvenog karaktera u kojoj su najbolji poznavaooci subotičke povijesti iznijeli brojne podatke vezane za povijest subotičke gimnazije. U tome je najveća vrijednost ove knjige, po čemu će i ući u povijest subotičkog nakladništva.

Bruno Skenderović

Četvrt milenija subotičke gimnazije (IX.)

piše: Mr. Josip Ivanović

(nastavak iz prošlog broja)

Gimnazija je posjedovala u to vrijeme već dosta državnih obveznica, koje je ovaj odvjetnik stavio u opticaj kao obrtni kapital kako bi gimnazija došla do više sredstava. Osim toga, gimnazija je u ovo vrijeme imala dva velika zemljišna posjeda od kojih je bilo dosta prihoda, pa je održavanje gimnazije, isplaćivanje profesora, njihovo umirovljavanje kao i financiranje ostalih školskih potreba sada već postalo redovito, a plaće profesora su bile u polaganom ali stalnom porastu. Ovaj osnovni kapital gimnazije stečen je na taj način što su bogati Subotičani koji nisu imali svoje nasljednike, ostavljali svoje imetke za izdržavanje gimnazije i osnivanje raznih fondova. Ovakvo financiranje gimnazije bilo je odobreno od viših prosvjetnih vlasti čime je zadovoljen najvažniji preduvjet njenog upotpunjenja. Novi ravnatelj, Pál Jámbor, preuzeo je dužnost tek od školske 1861/62. godine, kada je bio potvrđen od prosvjetnih vlasti. Tako se udovoljilo svim preduvjetima za upotpunjenje, trebalo je još samo raspisati natječaj za prijem potrebnih pet novih profesora i gimnazija bi bila spremna za otvaranje viših razreda.⁶⁰

Nakon što je od prijavljenih kandidata na raspisani natječaj školski savjet izabrao još pet potrebnih profesora, školske 1862/63. godine otvoreni su sedmi i osmi razred gimnazije. Prvi ispit zrelosti (veliku maturu) u subotičkoj gimnaziji polagala su tri maturanta 1863. godine. Na ovaj

način subotička gimnazija je definitivno upotpunjena, a njeni profesori su se trudili da gimnaziju podignu na zavidan obrazovni nivo. Grad je posvećivao veliku pažnju razvoju i napretku gimnazije, rad profesora je podstican tako što su im blagovremeno podizane plaće i davane pristojne mirovine, a profesori su se trudili da gim-

tima. Bio je razrađen plan da se u početku traže samo dva profesora pijarista, koliko ih je nedostajalo, pa bi tako u svakom slučaju upražnjenog mjesta gradski oci popunu tražili od pijarista. Vremenom bi tako pijaristi u potpunosti preuzeli gimnaziju, čime bi se postavljeni plan realizirao. Generalni poglavar pijarista je na molbu

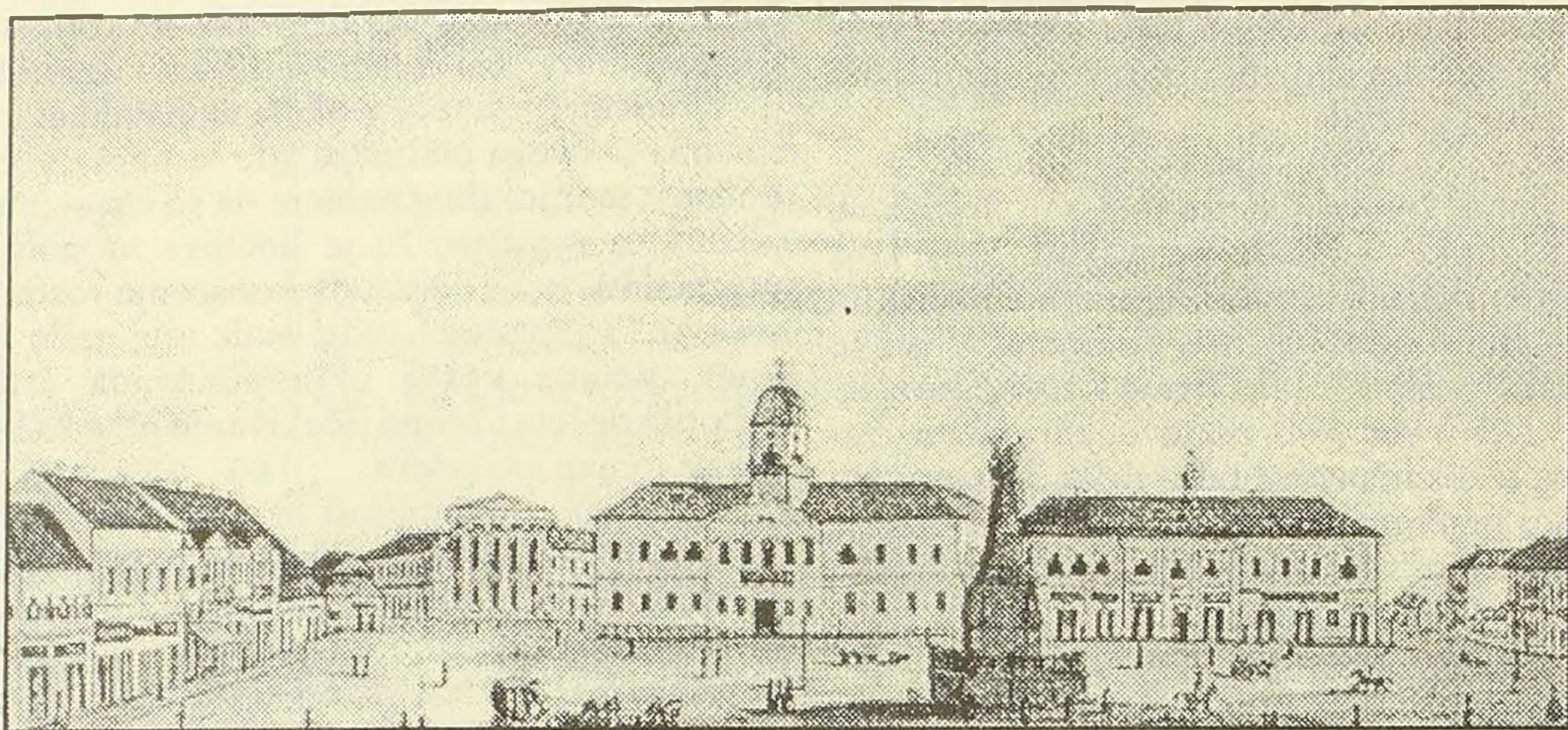
ne privedu kraju namjere s pijaristima. Kraljevski senat je načelno prihvatio ovakav plan Gradskog magistrata uz upozorenje da se iz toga jasno vidi kako Grad ponovno počinje škrtariti na gimnaziji, što će se vjerojatno loše odraziti na stanje u gimnaziji.⁶³

Rasprava o predavanju gimnazije pijaristima još jednom je svom žestinom došla na dnevni red sjednice Gradskog magistrata održane 2. rujna 1867. godine. Nakon duge i zamorne rasprave, iako je prethodno većina poslanika bila za predavanje gimnazije pijaristima, ipak je odlučeno da se to ne učini (i to s velikom većinom glasova). Nakon toga, svi privremeno primljeni profesori su potvrđeni na stalno. Istog je dana školski savjet donio odluku da se profesorima na njihovu plaću od 840 forinti da dodatak od još

100 forinti, a da im se plaća i nadalje daje za tri mjeseca unaprijed, kako se to činilo i kod ostalih državnih službenika.⁶⁴

Još 1861. godine je bilo riješeno da se godišnje daje 300 forinti za opremanje školskog laboratorija, no kako se to nije redovito plaćalo, 1867. godine je za tu svrhu data suma od 2100 forinti u vidu zaostatka. Upisnina u gimnaziju je u to vrijeme bila 1 forintu po učeniku, s tim da su i od toga su mogli biti oslobođeni siromašni učenici. Novac od upisnine se koristio za kupovinu knjiga za školsku knjižnicu i ostale potrepštine.

(nastavit će se)

Stara zgrada Subotičke gimnazije pored nekadašnje Gradske kuće na akvarelu Lám Sándora iz 1863. godine

naziju podignu na zavidan nivo te tako postane ponos Grada.⁶¹

Ravnatelj gimnazije Pál Jámbor izabran je 1865. godine za člana Zemaljske konferencije, pa je za njegovog zamjenika postavljen Menyhért Major, koji je nakon kraćeg vremena podnio ostavku na rad u gimnaziji, a za novog zamjenika postavljen je István Frankl.⁶²

Na sjednici Gradskog magistrata, održanoj 2. rujna 1866. godine, ponovno je na dnevni red došla gimnazija. Naime, te godine su (osim Menyhérta Majora) gimnaziju napustila još dva profesora, zbog čega je tadašnji glavni gradski sudac Svetožar Milutinović predložio da se gimnazija na dalje vodenje preda pijaristima, kako bi se spriječila prevelika fluktuacija nastavnog kadra. Tom prilikom zadužen je školski savjet za pregovaranje s pijaris-

školskog savjeta (valjda već poučen dotadašnjim neuspjelim pokušajima) dao vrlo taktičan odgovor, u kojem se kaže da za sada nije u mogućnosti prihvatiti ovu ponudu ali, ako bi i za nekoliko narednih godina školski savjet ustrajao uz svoj plan, da bi se u tom slučaju učinilo sve da se nađe potreban broj ljudi kako bi pijaristi preuzeli gimnaziju u Subotici. Osim toga, u odgovoru je bio postavljen još jedan uvjet za preuzimanje vodenja gimnazije, a taj je da Grad sagradi jedan samostan u kojemu bi moglo stanovati 14 profesora i da svakom od njih osigura godišnju dotaciju od 600 forinti. Ovakvi uvjeti bili su prihvatljivi za gradske oce, pa je Gradski magistrat uputio molbu Kraljevskom senatu da odobri privremeno primanje dva svjetovna profesora, dok se

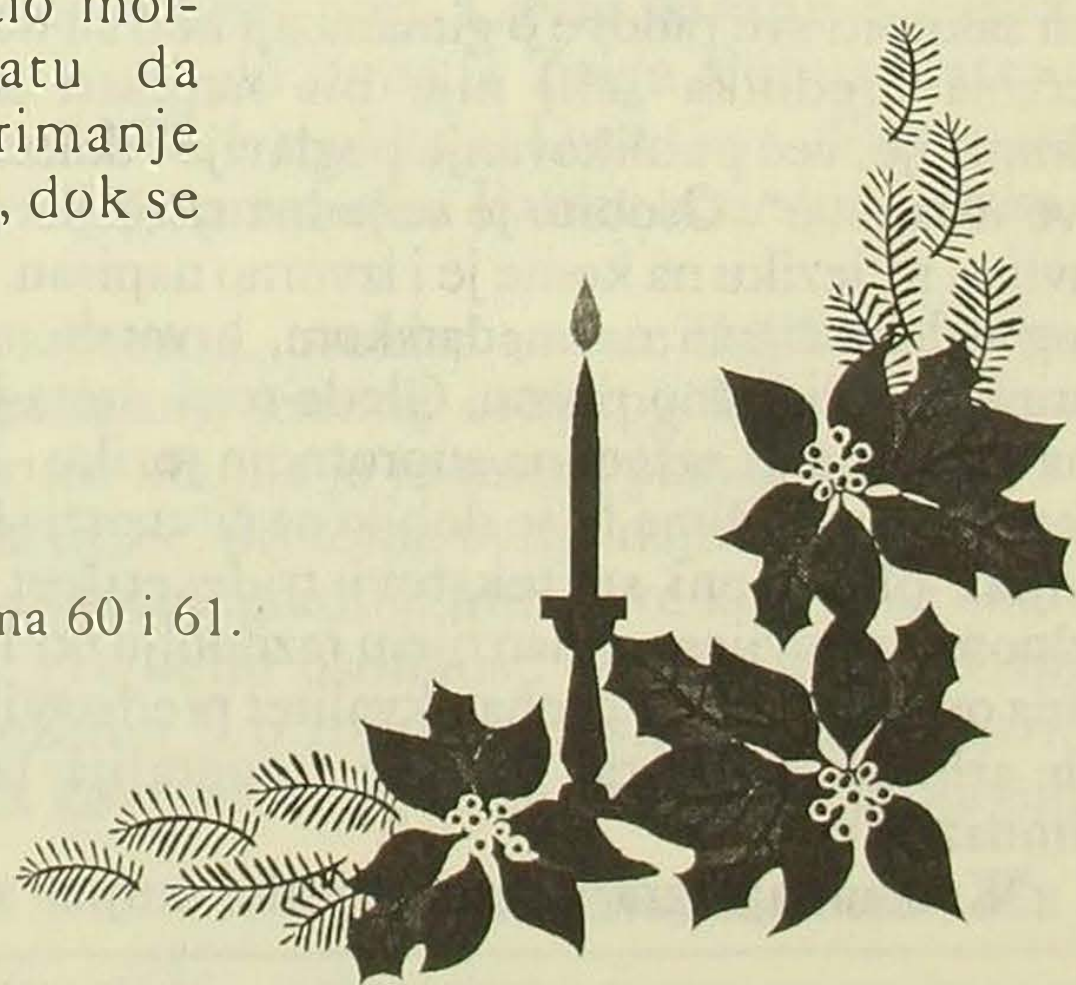
⁶⁰ - Izvještaj gimnazije za školsku 1861/62., navedeno u izvorima pod brojem 60.

⁶¹ - Izvještaji gimnazije za školske 1861/62. i 1863/64. godine, navedeno u izvorima pod brojevima 60 i 61.

⁶² - Izvještaj gimnazije za školsku 1864/65. godinu, navedeno u izvorima pod brojem 62.

⁶³ - Zapisnik Magistrata od 2. rujna 1866. godine, navedeno u izvorima pod brojem 7.

⁶⁴ - Zapisnik Magistrata od 2. rujna 1867. godine, ibidem.

Ljudi, verovanja i običaji

Po hebrejskom – „kuća hljebova“, gradić u Izraelu, po kršćanskoj legendi mjesto je rođenja Isusa Krista. Betlehem od papira i druge tvari načinjena štalica kao uspomena na onu u kojoj se po biblijskoj priči rodio Krist (Kljajić, str 166.)

Ponoć i PONOĆKA.

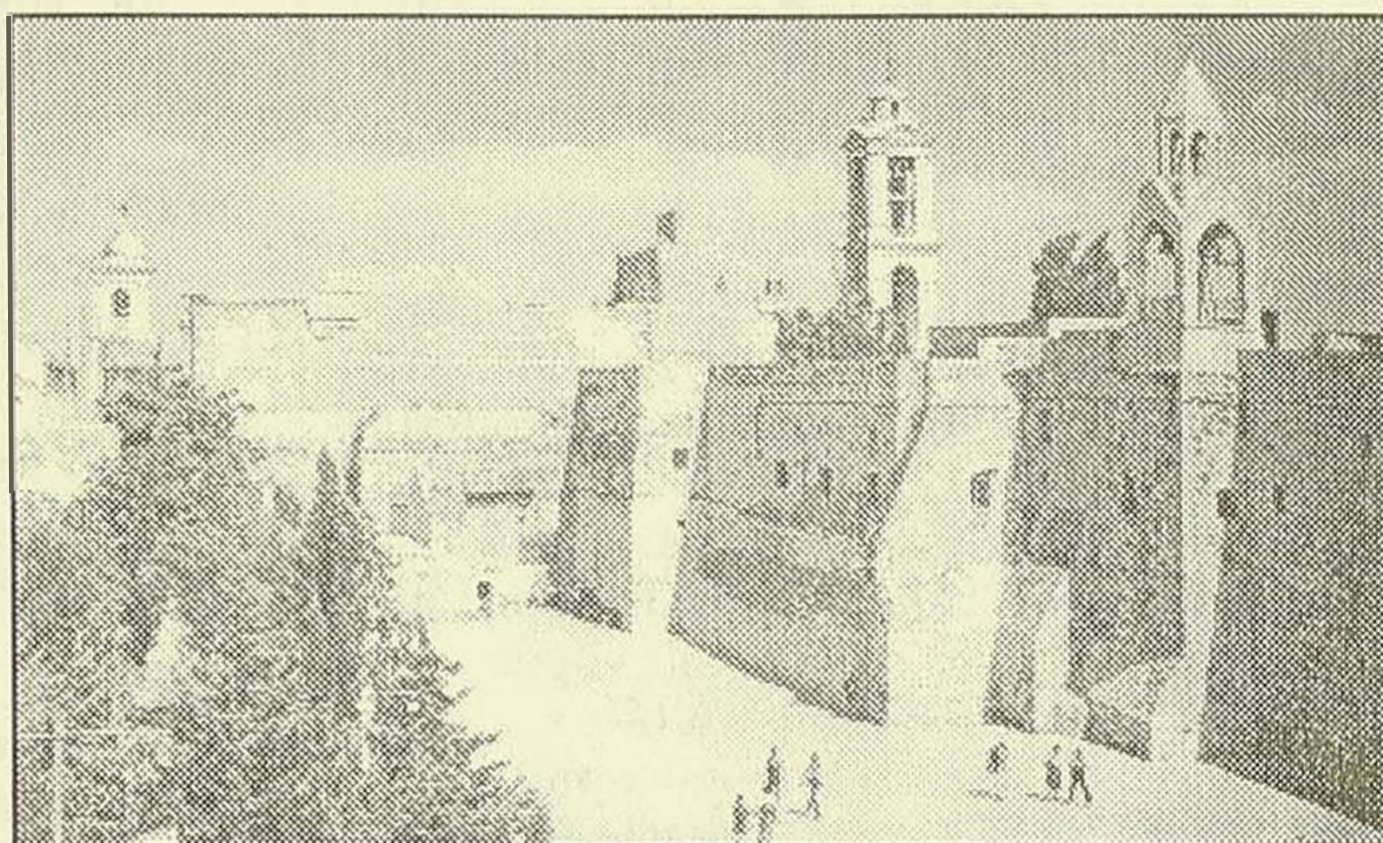
Zašto? Sva zvona zvone na tornjevima crkvi ovog grada, a u kući je ispod grane mali Betlehem sa puno poklona i malo slame a treba ići na ponoćku – ponoćnu misu.

Te zimske noći tako hladne da pucaju kokošija jaja, ako nisu za dana skupljena, dok vetar huji kroz ruševine bivših salaša bez vrata i staze zatrpane snegom, pa se ne vide ni tragovi sanki sa konjskom zapregom i kočijašima – „bačama“ zagrnutim u opaklije, sećaju me na detinjstvo. Bilo je i salaša i sanki i kočijaša, a ovaca – o tom nisam ni mislio da ću morati zapamtiti. Ostala je samo uspomena, na tragove od sanki, na salaše sa vratima i vrućim „banja pečima“ sa bankovima, za nas decu. Bilo je lepo, sve je bilo belo i toplo a soba puna slame priko koje smo se mi deca igrali. Sada to više nije tako ali uspomena ostala je i još jedna. Uspomena na Betlehem kada se moralo ići u pola noći na ponoćku – ponoćnicu, moralo se tako, još uvek je tako, i mora se!

Ali obzirom na varoš, brojne crkve, roditelje, dide i bake, morao sam sve običi prvo njih pa onda Betlehem a isti i darivati. A ima ih, da ređam, Betlehem u crkvi sv. Mihovila zvanoj stara crkva, Betlehem u crkvi sv. Terezije zvanoj danas Katedrala, Betlehem u crkvi sv. Roka zvanoj kerska crkva, Betlehem u crkvi sv. Jurja zvanoj senčanskoj. Vodim ja decu i vidim to ali se pitam, pa šta se

onda promenilo?

Ništa. I zaključim puno tog da se zapravo odonda Betlehemi nisu promenili. I onda kao dete i danas kao moja deca obilazeći ih gledao sam i čudio se diveći se lepotama. Oduvek sam voleo lepo kao i danas. Izgleda da se ja nisam promenio. Ali u svoj toj različitosti i sličnosti, svi su oni simbolizirali – isto pejsaž Betlehema.

Kraljevi u poklonstvu, magarci i krave, ovce, pečina, sv. Josip i bl. Divica Marija, ispod svih jaslaca detešce, različito su vajarski oblikovani. Negde mali, negde veliki a ja mali, negde čitavi pejsaži a negde samo okolo ogromne grane, „srebrnim i zlatnim kuglama okićene kao zvezde na nebu“.

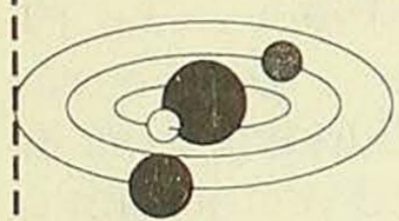
Pospan vratio sam se na pača posli ponoćke a nisam bio ni gladan nego samo pospan i jedva čekao da legnem spavati.

Nisam zaboravio ni da su dide usukivale brkove i pile zamedljanu rakiju a posle pača vino.

Nekako sad mi se čini u ovim sećanjima da ti običaji...

Ante Rudinski

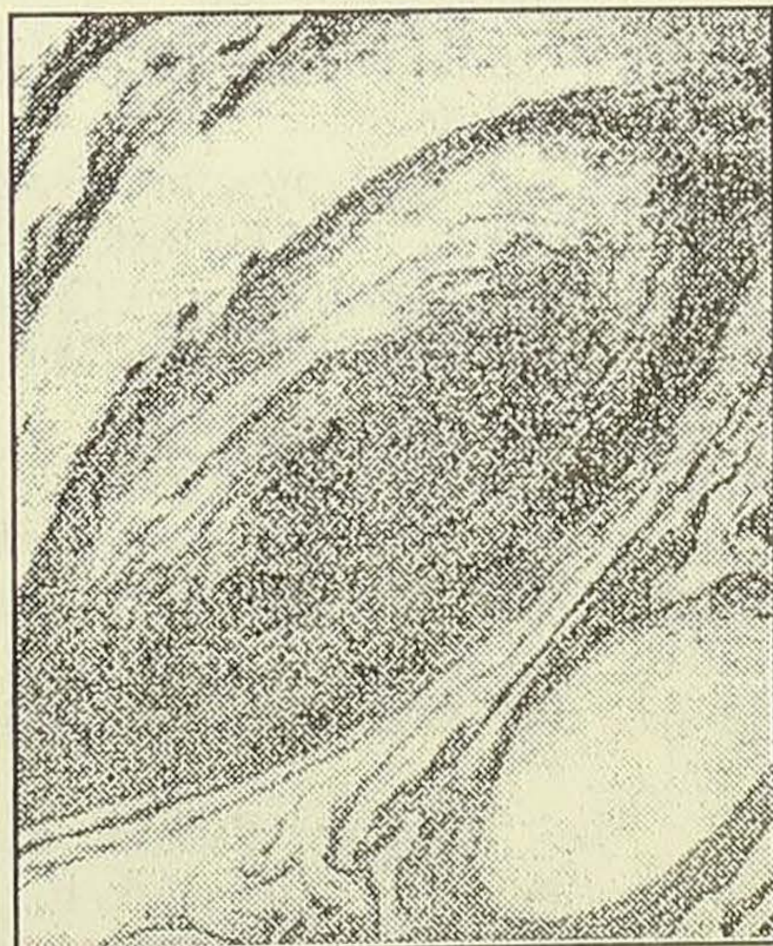
Astronomija

Svemir (VI.)

Saturn je 9 puta veći od Zemlje i posjeduje prsten oko ekvatora. Udaljen je od Sunca 9,5 aj i obide za 29,5 godina i sto puta ima manju rasvjetu nego Zemlja. Ima od svih planeta najmanju gustoću 0,70 gustoće vode. Kemijski sastav mu je isti kao prethodne planete s time da mu je os dosta nagnuta i temperatura od 95 do 105x K, što znači da u sebi posjeduje vlastiti izvor energije. Sa Zemlje vidljivi dio prstena prostire se do 136.000 km od središta planete debljine 15 km koji se dijeli na stotine tisuća prstenčića; tijela koja ga tvore kreću se od prašine do stijena veličine i do stotinu metara, od leda i prašine. Dan na njemu traje 10 sati i 14 minuta. Središte planete možda čini gruda od stijena i leda s masom 20 puta većom od zemlje, polumjera 10.000 km. Sjeverni magnetski pol povezan s magnetskim poljem i gibanjem mjeseca Dione daje veoma jak izvor radio-valova i električna pražnjenja koja djeluje i na neke po-

jave na Zemlji. Mjeseci XV Atlas, XVII Prometheus, XVI Pandora, XI Epimetheus, X Janus, I Mimas, II Enceladus, III Tethys, VII Hyperion, VIII Iapetus, IX Phoebe... i otkrivaju se novi. Među njima izdvaja se Titan, jer je veći od Merkura s gustom atmosferom. Uz to, svi ovi mjeseci se nalaze ne u plinovitom stanju, a neki izgleda imaju i aktivne vulkane.

Dio površine Jupitera s čuvenom Velikom crvenom pjegom.

Neptun je od Sunca udaljen 30,11 aj i omjera 48.600 km. Dan na njemu traje 18,27 sati, a godina 164,8 naših godina. Temperautara na površini 144x K. U masi ove planete udio vodika i helija je manja od prethodnih, ali je zato gustoća veća i metan kao i amonijak su vjerovatno u tečnom i čvrstom stanju. Posjeduje mjesece: I Triton, I Nereida.

Lazar Francišковиć

ELEKTRO-MIX
MIX
SUBOTICA
 INSTALACIJE
 EL. UREĐAJI
 APARATI ZA
 DOMACINSTVO
 Tel: 024 / 35-174
 Sonje Marinković 31

GARANT
 PREDUZEĆE ZA
 SPOLJNU I UNUTRAŠNJU
 TRGOVINU D.O.O.
 TRG OKTOBARSKE REVOLUCIJE 37
 SUBOTICA
 024/25-004 direktor
 27-002 komercijala
 29-042 maloprodaja
 23-537 magazin
 telefaks 024/26-719

Tel: 552-774
SALAŠ
 ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

- Subotica, Karadordev put 2
telefon: (danonoćno) 55-44-33
- Bajmok, JNA 3 (u cvečari „Mariška,“) telefon: 762-024 (danonoćno)
- Palić, Jo Lajoš 18 (u cvečari „Orhideja,“) telefon: 752-759
- Horgoš, Borisa Kidriča 7, telefon (danonoćno): 792-202

Toth-optika
 SUBOTICA
 Telefon: 551-045
 Maksima Gorkog 26
 RADNO VREME:
 Radnim danom 9.30-12.00
 16.30-19.00
 Subotom 9.00-12.00
 Prepisivanje očnih pomagala i davanje saveta za korišćenje istih, svakim radnim danom od 17.00-19.00
POSEBNE POGODNOSTI:
 -10% popusta kod gotovinskog plaćanja
 -plaćanje u više rata
 -mogućnost žiralnog plaćanja

PLAST PRINT
ŠTAMPARIJA
 Preradovičeva 6

Ljekovita primjena meda (II.)

Mnogobrojna zapažanja su potvrdila da unošenje 100 – 140 g meda dnevno 1 – 2 mjeseca u djetet oboljelih od srčanih bolesti (miokarditis, aritmija, miokardioskleroza, srčana astma i dr.) poboljšava srčanu aktivnost i krvni tlak, uz smanjenje bolova u oblasti srca i normalizaciju sna. S velikim uspjehom med se primjenjuje kao sredstvo za smirenje nervnog sustava i uklanjanje nesanice. Osobe koje pate od nervoze i nesanice trebaju uzimati ujutro i u podne po 30 g, a uvečer prije spavanja 40 g meda rastvorenog u čaši tople vode.

Dobri rezultati postižu se i u liječenju upalnih procesa na očima, ozljeda rožnjače, keratitisa i dr. (primjenjuje se kapanjem u oči trideset postotnog rastvora prečišćenog meda u destiliranoj vodi).

Izrazito povoljan učinak pokazuje med kod oboljelih od anemije (malokrvnosti), kako kod djece tako i kod odraslih. U tom pogledu veoma je korisna dugotrajna i redovita uporaba normalnih količina meda, što doprinosi da se procent hemoglobina u krvi poveća, da slabost i osjećaj umora iščeznu i da se bolesniku povрати raspoloženje i dobar vanjski izgled.

Široku primjenu u pučkoj i znanstvenoj medicini ima med u liječenju plućnih bolesti. Još u drevnoj Indiji med s mlijekom smatran je kao najbolje sredstvo protiv plućne tuberkuloze. Promatranja nekih liječnika u bivšem SSSR-u (1964.) pokazuju da se kod tuberkuloznih bolesnika koji su svakodnevno dobijali 100 –

150 g meda kašalj smanjio, brzina sedimentacije se smanjila, opće stanje bolesnika se poboljšalo uz povećanje tjelesne težine. Poboljšanja su bila utvrđena i kod oboljelih od plućnog apscesa (gnojna upala). Njemačka i austrijska pučka medicina preporuča da se pomiješa pola litra meda s dvije šake nastruganog hrena i, pošto smješa odstoji nekoliko dana, uzima se po dvije jušne žlice svakoga dana prije jela. Mada med ne ubija tuberkulozne bacile, njegov ljekoviti učinak objašnjava se kompleksnim djelovanjem svih sastojaka, što dovodi do općeg okrepljenja organizma i pojačanja njegove zaštitne snage.

Med se uspješno koristi za inhalacije kod akutnih i kroničnih upala gornjih dišajnih putova (u kipuću vodu stave se 2 kavene žlice meda, pa se para udiše).

Kod nekih oboljenja liječenje medom se primjenjuje u kombinaciji s drugim medikamentoznim i fizioterapeutskim sredstvima radi postizanja brzih i boljih efekata.

Kao kozmetičko sredstvo med se koristi za spravljanje tzv. medenih maski za lice, koje omekšavaju, hrane i toniziraju kožu i uklanjaju bore. U našim ljekarnama mogu se naći razni kozmetički preparati spravljeni na bazi meda.

(nastavit će se)

Ante Zomborčević

Mrginj

je tradicionalna bunjevačka riječ za *medu*. Potiče od latinske riječi *margo* što znači kraj, rub, granica pa i meda. Inače riječ meda potiče od staroslavenskog *mežda* što također znači granica.

Meda je zajednička linija koja razdvaja susjedne zemljišne parcele različitih vlasnika. Prvi su puta bile obilježavane kamenim stupovima u staroj Babiloniji (tzv. *kudurru*) i zatim u staroj Grčkoj (tzv. *horos*).

Kod bačkih Bunjevaca postoji jedna interesantna pravna institucija zvana *ortački putevi*. Riječ je o zajedničkim putevima koji su svojom sredinom išli po medi između njiva. U slučaju sumnje o pomeranju takve ortačke mede, izbijali su sporovi, koji su često završavali na sudu.

Zapravo uopće povodom mrginja često nastaju sporovi koje rešava sud.

Karakteristično je, međutim da se o ovom sporu najčešće ne vodi parnica u pravom smislu riječi, nego poseban vanparbeni postupak. U tom postupku sud utvrđuje granicu između susjednih parcela kad su medašni znaci (kočiči) uništeni, uklonjeni, oštećeni ili pomjereni, a komšije ne mogu sporazumno utvrditi granicu. U ovom postupku važnu ulogu igraju vještaci – geometri (indžiliri) koji određuju granicu na temelju katasterskih mapa, a njihova je skica sastavni dio sudskog rješenja.

Sud rešava spor o medama na temelju određenih principa, i to po ovom redoslijedu: jače pravo, posljednje mirno stanje posjeda, te pravičnost. Ako stranke ne pristaju na rješenje spora po iznešenim načelima, a vrijednost je sporne površine iznad zakonom određenog iznosa, tada se o uređenju meda mora voditi prava parnica.

(j.š.)

Počeci konjičkog sporta (X.)

Novo društvo na temeljima starog

IZ SPORTSKE
PROŠLOSTI SUBOTICE

Godina 1847. Mjesto događanja poljana u Šandoru – mjestu u samom predgrađu Slobodnog kraljevskog grada Subotice.

Društvo odgajivača konja Bačke županije koje je veoma uspješno organiziralo utrke u prethodnoj godini (1846.) i pobudilo veliko interesovanje kod publike i među samim sudionicima, ove godine se reorganiziralo i transformiralo i pod novim imenom „Bácsi Lóverseny Társaság“ (Bačko društvo za konjske utrke) organizira utrke 19. i 20. svibnja.

Novo Društvo je osnovano kao i prethodno na akcionarskoj osnovi. Sačinjavao ga je 91 akcionar iz varoši i županije. Sve su to bili ugledni ljudi iz javnog života. Bilo je tu veleposjednika, visokih činovnika, odvjetnika, liječnika, trgovaca, oficira, grofova i baruna, pa i onih koji su jednostavno voljeli konje. Ono nije imalo stalni karakter društva poput današnjih, osnivalo se iz godine u godinu, odnosno svake godine, ne vezujući se za jedno stalno mjesto a niti za duži vremenski period opstojnosti. Dakle, svakom godinom se rasformiravalo po završetku natjecanja i formiralo novo za nova natjecanja, naravno, dok je za to postojao interes, odnosno kako su to okolnosti zahtjevale. Ostatak prihoda uvijek je prenošen u narednu godinu u osnivački fond novog društva. Članovi akcionari prilikom glasovanja u organima upravljanja, imali su pravo na onoliki broj glasova koliko su imali uplaćenih akcija. Znači, broj akcija je nosio broj glasova.

Koliko su Pravila društva bila precizna i stroga, govori nam to sljedeća odredba: član akcionar ukoliko ne udovolji svojim obavezama, dužan je podvrgnuti se odluci bilo kojeg sudije u varoši i podvrgnuti se izvršenju parničkih troškova.

Statut društva (pravila) je veoma koncizno regulirao u IX poglavlju cijelu društvenu materiju. I. poglavlje obuhvaća spisak svih akcionara, II. poglavlje naziv društva, III. poglavlje osnivačka pravila, IV. detaljne zakone društva, V. propozicije natjecanja, VI. financijsko poslovanje,

VII. termine održavanja natjecanja, VIII. nagrade i IX. poglavlje organizaciju poslova. Neosporno je da je ovaj Statut sa svojim preciznim odredbama, nazvan u ono vrijeme Gyepkönyv (natjecateljska knjižica) utemeljio mnoga natjecateljska pravila koja se i dan danas koriste. Ne zaboravimo je da je tome danas točno 150 godina!

Same utrke održane su u dva dana. Prvog dana, 19. svibnja bile su na programu četiri utrke, a kao prateća manifestacija priredena je nagradna izložba ždrebad. Drugog dana na programu su isto četiri utrke ništa manje zanimljive od prethodnih iz prvog dana.

Ova dvodnevna konjička manifestacija završena je po prvi puta utrka zaprega, koju su osnovali nekolicina akcionara samo za tzv. „brze kočijaše“ iz mjesta Šandora i Bajmoka. Nagrada je iznosila 30 penga-forinti za prvoplasiranog kočijaša zaprege a 10 penga-forinti za drugoplasiranog. Uvjet za trku bila su obična kola sa upregnuta četiri konja (četvoropreg). Trka je održana na stazi dugoj od 1,1/2 engleske milje.

Za uspješnu organizaciju utrka zaslužni su i naravno bez njih ne bi bilo ni utrka sudijski žiri: Latinovics Lajos, Karlo Rudić, Vojnics László i zamjenik Vermes Gábor. Priredivači, nadziratelji i starteri utrka: Pajo Antunović, Daniel Marković, Antun Rudić, Vojnics Lajos i blagajnik ml. Vojnics Mihály.

O djelovanju ovih tako ambicioznih društava iz četrdesetih godina, nažalost veoma malo znamo. Ostali su nam nepoznati sudionici utrka, ne znamo tko su pobjednici, odnosno tko su vlasnici pobjedničkih grla i dr. Tiska u ono vrijeme još nije bilo, a dokumenta nisu sačuvana i tu nam je odgovor. Stotinu i pedeset godina ipak je učinilo svoje.

Sve ove utrke konja će imati uticaja na oplemenjivanje pasmina ne samo u našoj okolini nego i šire. Takvi ljubitelji konjičkog sporta i konjarstva uopće, kao što su bili akcionari osnivači društava za konjske utrke s vječno značnim poduhvatima oko utemeljenja suvremenog konjičkog sporta, doprinjeli su da konjički sport postane općeomiljenim.

U međuvremenu 1848. godine buknuo je oslobodilački rat u ondašnjoj Ugarskoj. Nastalo vrijeme Bachovog apsolutizma prekinulo je u cvatu razvoja ovu lijepu sportsku razonodu za jedan duži period.

Ante Zomborčević

Komšije u božićnom vrimenu

Salašari su odanili, od početka Adventa više nije bilo veliki sposlova, njive su sredene, radili su to šta je nužno: muškarci oko josaga, a ženske po kući da što svečanije otprave materice, oce i božićne blagdane. Čovik je željan kake proslave, na nju se iz daljeg sprema da je što lipče i veselije obavi i podili s drugima. Na salašima, a još više u ušorenim di je tušta svita, nije bilo lipčeg, veselijeg zajedničkog slavlja od božićni blagdana. Nji su proslavili na svakom salašu, čak i oni ritki koji nisu bili zdravo bogoljubni. Ti blagdani su podjednako virski i narodni, pribogati običajima koji svima donose radost. To je vrime kad se brige potisnu i na njevo misto pušti radost.

Materice i oce su slavlje u obitelji, al su u njem sudilovali i komšije. Taj blagdan triba čestitat i komšiji, prvom, drugom... To su prilike kad se komšije ne posićuju kakim poslom il da divanom prikrate vrime, već da zajednički pokažu poštivanje jedni naspram drugi, pa su i tim načinom nigovali dobre komšinske odnose. Tako su se još više zbližili jedni s drugima, ko da su rodovi.

Božićni blagdani su od svi najlipči, najveseliji, a med njima je na prvom mistu Badnji dan. I to je dan slavlja obitelji, al je on najviše zajednički s drugima, s komšijama. Ujtru, al oma posli namirivanja ode se prvom komšiji i čestita Badnje jutro. Srdačno se razmine čestitke, a kako je to dan suvog posta (1), jedino su se smili počastit, popit iz boce koji gutljaj zamedljane rakije, ona dobro kliza nuz grlo, al dobro i vaća. Med komšijama čestitanje jutra se oteglo u čestitanje dana, sve do ranog posli podna. Tog dana se ranije namiri josag da se mož prisvuć za svečanu večeru. Na Badnje veče su pogledali u nebo kad će se pojavit svinjarska zvizda (2), ako je bilo vedro, a po oblačnom su pogađali njezino vrime. Večera je najavljena pucanjem ključa (3) tu i tamo, a pucnjavi se pridružio i po koji, kadgod vrlo ritki lovas (4) s nekoliko pucanja iz puške. To je bilo jedino slavlje koje su kadgod naši stari najavili pucanjem. U tom je sva čeljad ušla u sobu i čekanje za astalom: da domaćica unese badnjaču (5), reduša uđe sa gravom, a položaj čestita Badnje veče, vrime prikratili pivanjem veseli božićni pisama. Bogatu i ukusnu večeru, koja se dobrim oteglom, ispratili su pivanjem božićni pisama. Badnje veče je i po tom lipo i značajno jel se samo onda u kući pivaju svete pisme koje pokazuju objedinjeni obiteljski bogoljubni život.

Kogod je uzbunio vaške (6), domaćin je izašo napolje da dočeka gosta, a ko će bit prvi gost ako ne komšija koji je došo čestitat Badnje veče. Obično su se i komšije pridružile pivanju božićni pisama. Išli su jedni drugima... Te noći se nije mirovalo, vaške nisu puštali (7), na sve strane su čuo njev uzbunjen lavež. Malo, malo, pa je kogod naišo. Goste su ispraćali malo glasnije, smijanjem, a ono se u tijej zimskoj noći čulo nadaleko. Čio šor je bio na nogama. U tom su iz mraka naišle i vašange (8). Po nekoliko čeljadi, većina zaogrnuti naopakom opaklijom, nagraavljenog lica, često muškarac priobučen u žensko, ženska u muškarca, veselim dositkama šalili su se na svoj i na račun ukućana. Nisu se dugo zadržavali, otkriveni ko su, počašćeni oči

su u mrak da uzbune tuđe vaške. Bilo je i svirke, našlo se veseljaka koji su se pratili, kadgod davno s gajdašom, a posli s harmonikašom, opet od salaša do salaša, od komšije do komšije...

Na Badnje veče se nisu razmišćali kreveti. Ako se kome prisपालo taj je odrimo na klupi nuz peć il na slami, dotleg dok ga nisu probudili gosti. Friško je došlo vrime kad je tribalo vaćat (9) i ić na ponoćnicu. Sa salaša bliže crkvi išlo je čeljadi koliko je stalo na kola il na sonca, a u novije vrime kad su sazidane nove crkve na ponoćnicu su išli iz svakog salaša. Posli ponoćnice se čestitalo Isusovo Porođenje, ila se na Badnji dan skuvana pača, a komšije su se opet obalazile sve do prid jutro, do namirivanja. Onda je utrnuti božićna svića i počo je prvi dan Božića. Prvi dan Božića se otpravi idenjem u crkvu i slavi samo u obitelji. Tog dana se ne ide nikud.

Na drugi dan Božića se čestita sveti Stipan, čak i onim obiteljima koje nemaju Stipana. Komšije su nosile bukaricu: punu bocu svog vina odneli su komšiji, čestitali mu svetog Stipana. Iz boce je prvi nazdravio domaćin, pa onda drugi redom. Bocu su napunili svojim vinom, a gost je s njom oćo dalje. Boca je ispražnjena, napunjena... bogzna koliko puta, to se nije brojalo jel se držo običaj nošenja bukarice. Na treći dan Božića su čestitali svetog Ivana, a ljudi sa takim imenom bilo je tušta u obitelji, pa je i to bio povod da se ode komšiji.

Mladenci su slavljani 28. prosinca kad su stariji šibari šibali, ovlaš, prutom po leđima mlade. Tog dana je počelo jenjavat slavlje, jel se zaostalo s poslom oko josaga: tribalo je čistit staje, mrvit kuruze, krupit, spremat piću (10)...

Svr godine (11) se čestito, a posli podne se išlo na zafalnost (12) da bi ukućanima prid i za večerom mogli ispriopovidat o prominama kod virnika. Večera na Svr godine je bila nalik ko na Badnje veče.

Tako je ispraćena jedna od stari godina mog ditinjstva, sa zafalnošću na Svr godine što je bila taka, a od Nove godine se očekuje, to su želili jedni drugima, da bude: lipča, veselija, srićnija... Ostalo mi je u sićanju čestitanje moje majke kad je drugima želje za novu godinu ulipćala željom da ima obilje duševnog mira, a obilje duševnog mira u novoj godini želim svima, a napose vama koji ste poklonili pažnju ovom opisu komšijanja u božićno vrime.

Alojzije Stantić

(1) Suv post – kad se ništa ne ide, a pije samo voda, osim na Badnji dan kad se po običaju pije zamedljana rakija.

(2) Svinjarska zvizda – planeta Venera, koja se sa Zemlje vidi ko zvizda, zovemo je Danica, prva se vidi uveće. Liti su svinjari tiral i svinje na salaš tek kad se ona pojavila.

(3) Ključ – u ovom slučaju: oko 40m/m debelo i oko 14 – 18 cm dugaćko gvožđe, u sridini izbušena jamica oko 8 m/m, dućine 6 – 8 cm u koju se metne izmišan pra sumpora i šalitre, zaklopi se štrofom malo tanjim od jamice i običen špargom za dva kraja udari o drvo, pukne ko puška.

(4) Lovas – lovac.

(5) Badnjača – dulji tanji panj il deblja oblica na kojem se kuva večera za Badnje veče. Prija večere ga domaćica il kogod drugi unese u sobu, od vrata odgurne slamu i o zatvorena vrata il dovratak udara rićima: „Koliko žeravica, toliko pilića... toliko pućića... toliko gušćića...“ i „Kake su žeravice tako se krave telile... tako se krmaće prasile... tako se kobile ždribile...“.

(6) Vaške – kerovi.

(7) ...vaške nisu puštali – na salašu je bilo više kerova. Opasniji su bili svezani na lancu nuz bunju i puštali su i samo prid spavanje, a svezali ujtru rano.

(8) Vašange – maškare.

(9) Vaćat (konje) – spremit se za pokret: po potribi konje napojit, na nji metnit am i oglavnik, upregnit u kola i tek onda čeljad sidaju na kola.

(10) Pića – kabasta stoćna rana.

(11) Svr godine – poslidnji dan u godini, Silvestorovo za proteklu godinu.

(12) Zafalnost – crkveni obred zafalnosti za proteklu godinu kada plebanoš (župnik) uz molitvu kaže i podatke: koliko je novoroćeni, koliko umrli (koliko muški, ženski), koliko vinćani...

A 7 0 8 i 2 m i

– Nije problem s puterom na glavi. Što uradit' s avaškom mašću?

– Narod, kao i mala djeca – nije kriv; krivi su odgajatelji.

– Zaprošlo-ovogodišnjim masovnim demonstracijama najviše žale – beogradski obućari.

– Narod: grlom u jagode.

Vlast: oćajničkim pogledom u pagode.

– Sakriješ li nešto šaputanjem – gromoglasno ćeš ga traćiti.

– Igramo se opasnom piruetom: glava do zemlje – noge u zraku.

– Znamo odgovor – traćimo pitanje.

– Vapaj obespravljenih: Avaj nepravdo, dokle ćeš se prećišćavati kroz krupno rešeto?

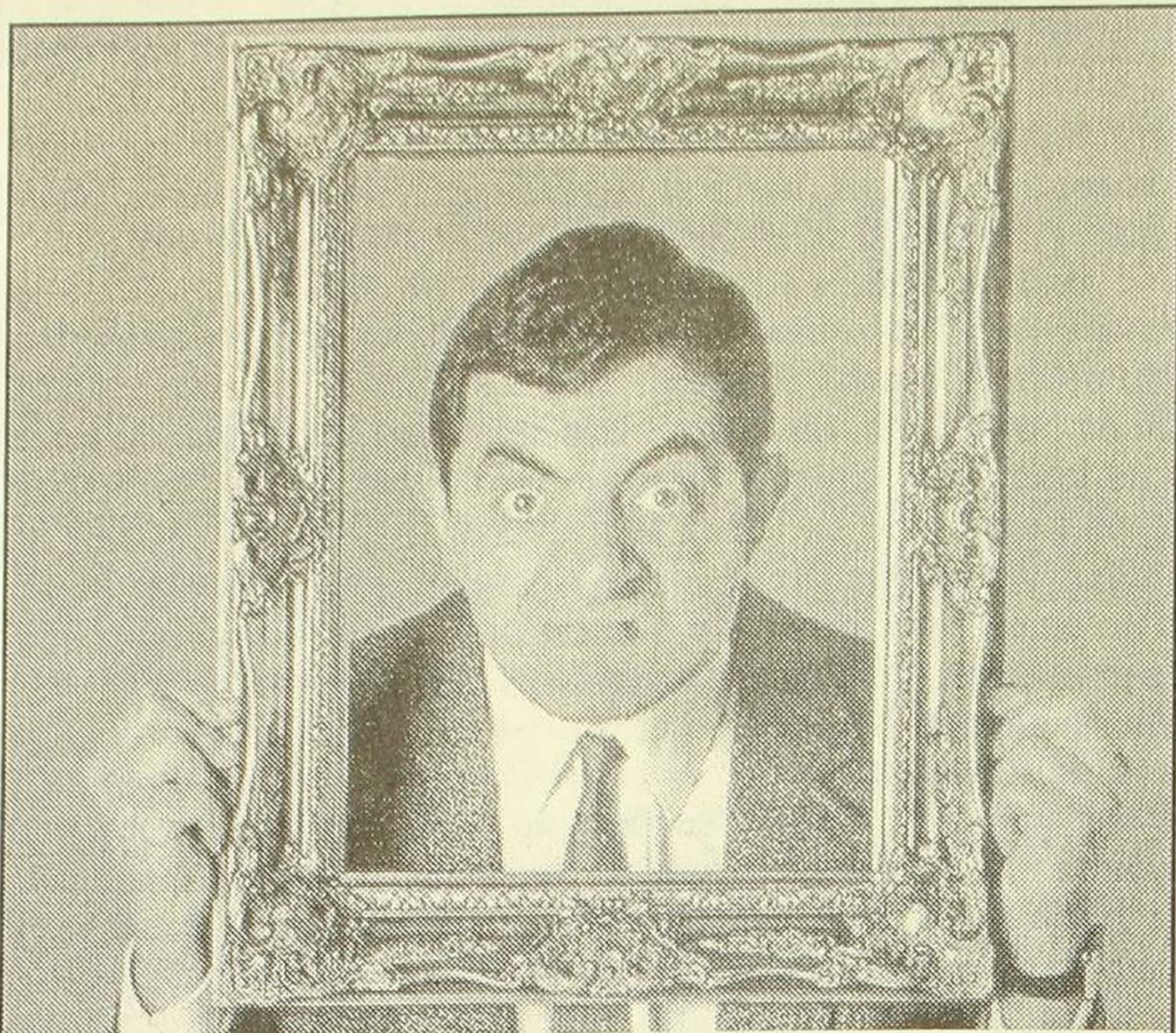
– Najčvršću kralje-nicu ima nula.

– Prića se da u Subotici na Paliću mutiraju pitoni. Nikakvo čudo, promutirat' će ovdje i pitomi.

Željko Skenderović

Sretna Nova

1998. godina!

Poslije izbora

Bez nerviranja. Poslije kiše ne treba kabanica. Uostalom, mr Bean je stigao. Ipak, on nije Godoo, a poznato je: čega se sve Beanove ruke dodatku, osuđeno je na uspjeh! A u čemu se naši političari od njega razlikuju?

(Na)učimo divanit

Starovinski ljudi se nisu baš ljučili pa u kući ljudi ko mravi. Tako je u jednoj kući dida bio još starešina i u njegov devet oženjeni sinova, a u ovi priko trideset snaja. Al imo dida još i desetog sina, samo taj nije bio ženjen, jel je bio malo nedočuvan. Taj bio posliđnje dite, baba ga kasno donela na svijet, pa se komarnjik već pokido kad su bile njegove babine. Izade kuća čeljadi kopat kuruze, a on posiće polak stabaljika. Odu kosit litinu, a on ni tripot ne zamane, a već je slomio i kosu i kosište, pa se čeljad još i raduju što nije ubogaljo koga.

(„Lako s pametnim, al teško s ludim“, iz zbirke „Bunjevačke narodne pripovetke“, „Hrvatska riječ“, Subotica, 1951.)

BADNJE VEČE. GRANA. SLAMA. ZAMEDLJANA. MED. BILI LUK. ORASIO. JABUKE. IĐE SVIČA. MOLITVA. OČENAŠ. GRA. NASUVO S MAKOM I SIROM.

VINO. U PROČELJU SIDI RANKO, SEDAMDESET I OSAM GODINA. ASTAL I OKO ASTALA SVE PUNO KO OKO. VEČERA GOTOVA. ČAŠA, JEDNA ČAŠA VINA KRUŽU. SVI PO MALI GUTLJA. ONDA NIKOLIKO GUTLJAJA U KAŠIKU. NANA VINOM IZ KAŠIKE TRNE SVIČU. DIM ODE GORI. RAVNO. NE SKREĆE NI NA KOG. TEK ODJERED RANKO SE RASPLAKO, PLAČE KU MALO DITE. SVI OKO NJEGA, TA ŠTA VAM JE RANKO, VIDITE DA DIM NI NA KOGA NIJE SKRENIO, ALI KO DITE U TRUC, PLAČE FURTOM FURT, I PLAČE, SAV SE ZAGRCNI. I UNUCI I DICA, U RIČ SVI OKO NJEGA AL ON PLAČE. JEDVA JEDARED KAD JE DOŠO SEBI, KAŽE, DRHTVIM GASLOM, DICO STEČAL MI SE ŠTOGOD, MALO ĆUTI, AL BAŠ ZDRAVO STEŠČALO, ETO JA SAM VEĆ OSAMDEST GODINA, AL NISAM ZNAO DA JE ZA BADNJI DAN I NA BOŽIĆ TAKO LIPO, ETO JA JOŠ OVO NISAM DOŽIVO. TA RANKO KAKO NISTE, PA BOŽIĆ PRAVIMO ODVAJKADA. DA PRAVIMO ON ĆE, AL, JA SAM UVIK DOSAD ZA BOŽIĆ SE ZAMEDLJO, BIO PIJAN, I NISAM OSIĆO NI VIDIO DA JE TO BAŠ TAKO LIPO. I OPET SE ZAPLAKO.

Bunjevačka narodna pripovetka

Zabilježio i obradio: Balint Vujkov

Slušo sam od stariji ljudi, pa i od taki koji su škole učili, da mi Bunjevci nismo upamtili svog kralja već smo uvijek imali tuđina. Da je ko ako je čovik nevolje s njim nema, al' kad je opak pa još tuđa kost onda u srcu dvared nije ko svoj. Mi tak'om ni da se priklonimo ni poklonimo.

Rič je baš o jednom takom kralju. Davno je to bilo, već mu se ni ime ni kolino ne pamti, al' je bio opake ćudi, za nas i naopake, žive ni da nas vidi, a mi njegov ni mrtvog.

I šta mu jedared palo na pamet, već da još obalazi naša sela i varoši. On prolazi – svit ćuti. Istirat ga ne možeš – radovat mu se još manje. On gleda – nije luckast da ne vidi – pa će jedared laniti:

Iz starog tiska

Opet malko zemljopisa

Sombor

Sombor je poznat po pismi „U tom Somboru...“ Inače je poznat i po tome, što tamo Bunjevci baš nikakva, ali baš nikakva prava nemaju. Ni toliko koliko Mađari, ili Nimci u tom gradu, iako sačinjavaju jednu trećinu stanovništva.

U Somboru nema idealnih žena. Zato Somborci i vele u pismi da bi volili ženu, koja će sve poradit, a ljudi će se gospodarit u tom Somboru. Toliko pameti imaju i drugi, koji ne stanuju u Somboru. Samo što gdi su takve žene? Takve bi i mi volili imati, jer se gospodarit i mi volimo i to zdravo.

Sombor je glasovit i po svom siru kojeg žene siru. Vidi se da je Sombor od vjkada bunjevački grad, jer čak i srpske žene siru sir, iako inače ekavski govore. Prema tome možemo pridpostaviti, da je čak i naziv sira čisto bunjevačkog porikla.

Najveća znamenitost Sombora je Pajo Vujević, koji se, siromah, i sam najvećma čudi kako i zašto je postao sinator. Istina, da to i druge čudi. Dakle za sada somborski Bunjevci imaju to jedno jedino pravo da se čude sinatorstvu Paje Vujevića.

Sombor ima strašno hrdav položaj. Tribalo bi da leži tamo gdi je Subotica, a Subotica tamo gdi je Sombor. Kada bi tako bilo, onda bi pitanje Bunjevaca već davno bilo riješeno.

A sada, iako je u „tom Somboru sve na viru“ molimo naše c. pridplatnike u tom Somboru da nam pridplate pošalju i osim toga nadju što više pridplatnika, ali ne na viru, jer Žackalo se ne daje na viru čak ni u tom Somboru.

„Bunjevačko žackalo“, 19. travnja 1940.

Kutak sluđenih

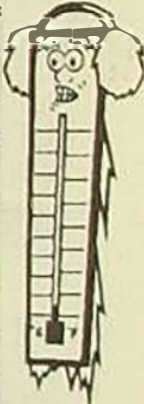
Izbezumljeni bez predsjednika

Premda sustavno, uz to i, premda sam(i) sluđen(i), odlično se bavimo temeljnim promatranjem svakoake sluđenosti, ovoga puta, na žalost velike mase sluđenih, tugaljivi prepuštamo mjesto čudnom fenomenu izbezumljenosti. Tako se, naime, ćuti značajan dio puka, čak i onih sluđenih, iz razloga nedostajućeg voditelja naše države Srbije. Obezglavljene, nitko nas ne vodi. Istina, ranije smo već odvedeni u more propasti, gdje se i danas odlično brčkamo, ali kako dalje? Tko će dalje voditi? Kamo ćemo sada? O, jadni. Čak prejadni. Dakle, izbezumljeni tavorimo u bari bijede. A svjetla nema. Nema nam vođe. A nitko nam neće ili ne želi pomoći. Predsjednika još nemamo, ali će ga valjda biti. Makar kakvog. Da sluđeni ne bude-mo i izbezumljeni.

Mudro pitanje.

MUDROST

Na jednoj ledini, ima tačno 100 crni vrana i samo jedna bila. Koliko ukupno ima crni vrana posli brojanja?

Opak kralj

– Kažite, šta vas boli?!

On pita a svit ćuti ko da jezik nikom nije izrasto u ustima.

– Kažite! Ja ne znam za šalu ako ko ne poslušaj!

Svit opet ćuti. U kralju mora da je đipila pućija krv, najedared pocrvenio – poplavio u glavi i kad je onda dreknio:

Obisiću svakog desetog ako ne kažete šta vas boli!

Zivajte, el da vas davim!

Kad je tako jedan dideskara istupi:

– E, kralju, glavo okrunjena, baš nas to najviše boli što ti ne smimo ni kazati šta nas boli!

Kazivao: Šime Bašić Palković, Subotica